ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 567 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1—13 | 1316 | 1 ԻԼՕԼ 1314 | Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 567

بوزانتيون
ارمنيجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى بابعالى جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولو
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՆԿԱՊ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

ԻՆՉԷ՞Ր Կ'ԼԼԱՆ ՄԵՐ ՇՈՒՐՋԸ

Բանքաւորեան Ժողովականաց ամէն ողորմանելի վէրէք.—Թուղթին օրէնք.—Կուսակցութեան և իր հայոց.—Պատճառն խմստապաններ.—Տղայոց տեղնեւ–նինակ. — Մարմանդու կամ ժիմ–նարդէ:

Ա.

Եզական, դարավերջին է մեր ներկայ Քաղաքական Ժողով իր ինչ ինչ կազմերով, որոյ օրինակը չեմ կարծեր թէ անցելոյն մէջ տեսնուած ըլլայ: Կարելի՞ է որ մարդ երկու դեր միանգամայն կատարէ իրարու հակառակ. տեսնուա՞ծ, լսուա՞ծ բան է որ մէկը միեւնոյն ատեն ազգին թէ՛ հակառակորդ և թէ պաշտպան ըլլայ, թէ՛ դատաւոր, թէ դատախազ ըլլայ միանգամայն: Երբ թէ բաւական չէր Գալֆաքճեան Գրիգոր էֆ.ի գործանալի գիրքն, իբր թէ բաւական չէր Տէրներսէսեան Տիգրան էֆ.ի ստանձնած կրկին դերը թէ՛ համարատուի և թէ համարատուի, և ահա Ասատեան Մկրտիչ էֆ. կուգայ բոլորովին չփոթեցնելու մեր ակար միտքն, որ կը կարծէ թէ այս աշխարհիս մէջ—մանաւանդ մեր Պատրիարքարանին մէջ—ամէն բան տրամաբանութեան կամ ուղիղ փղնի համաձայն կ'ընթանայ: Կ'երեւի թէ մեր ազգի իրաւագիտաց համար [illegible] [անհամաձայնութեան պաշտամանց] ընդգրկած բանը գոյութիւն չունի: Հին Հռոմայեցիք Ցանոսը խաղաղութեան և պատերազմի աստուածն, երկու դէմքով կ'ներկայացնէին, մէկը նեղական դարձած, մէկն ալ ապագային: Մեր ամէն յարգանօք հանդերձ, Մկրտիչ էֆ. քիչ մը չի՞ նմանիր այդ աստուածներ չաստուածին, դէմքին մէկը դարձուցած Սին. Բարապելայի, միւսն Ազգային Վարչութեան: Մեր խոնարհ կարծեօք վերոյիշեալ երեք պատուական անձինք անմիջապէս պէտք էին հրաժարիլ Քաղաքական Ժողովոյ մէջ իրենց գրաւած աթոռներէն, վասն զի չենք կարծեր որ իրենց նիւթական չահերնին զոհել նախամեծար համարէին՝ Քաղաքական Ժողովոյ անդամակցութիւննին պահպանելու համար: Կ'ենթադրեմ որ յառաջիկայ դատավարութեան ատեն Սէֆէլօղլի փաստաբանը՝ նեղը մտած ատեն Նախնի Մակեդոնացիին պէս հակառակորդին երեսին պոռայ. «Բարապելայի փաստաբան Մկրտիչ էֆ.ին դէմ Քաղաքական Ժողովոյ անդամ Մկրտիչ էֆէնդին կ'բողոքեմ:» [*] Կ'փափաքէինք սակայն—և կարծենք թէ հասարակաց ձայնին թարգման կ'ըլլանք—որ Ասատեան էֆ. ողջ և իսկ բացատրութիւն մը տար այդ մասին. գոնէ Տարագրելոց Յանձնաժողովին չա՞փ ալ չկայ, որ վերջապէս գէշ աղէկ բան մ'ըսաւ:

* * Բարապելայի խնդիրն յիշել կուտայ մեզ նախընթաց յօդուածով մը պարզած տեսութիւննիս մեր ներկայ Օրէնքին թաղային մատակարարութեան մասին ունեցած թերութեանց և անյարմարութեանց նկատմամբ: Ներկայ դրութեամբ Թաղական Խորհուրդ մը կարող է եկեղեցւոյ մը բոլոր ունեցածը, չունեցածն ուտել, վաճառել կամ մեծագումար պարտքեր դիզել առանց Թաղեցիին գիտութեան, առանց ամենափոքր զգոյշ մ'ընելու կամ կարծիք հարցնելու տեղւոյն ժողովրդեան, որոյ չնորհիւ գոյացեր են եկեղեցւոյն ինչքերը, բաւական է որ խնդիրը գաղտագողի ուզած կերպովնին ներկայացնեն Ազգ. Վարչութեան, և անոր արտօնութիւնը ձեռք բերեն որ և է եղանակաւ: Այս անպատեհութեան միակ դարմանն է, ըստ իս, Թաղային Ժողովոյ հաստատութիւնն, որ կարեւոր պարագաներու մէջ յետ վիճաբանութեան արտօնէ Թաղական Խորհրդոյն այն ինչ ձեռնարկն ընելու՝ դարձեալ վերին հաւանութեամբ Կեդ. Վարչութեան, և պարբերաբար ալ իւրական համարատու մարմին մը կազմէ Թաղ. Խորհրդոց հանդէպ: Բայց այս դրութիւն մեծ Թաղերու միայն կը յարմարի, իսկ պզտիկ Թաղերու համար, ինչպէս են Վօսփորի մի քանի գիւղերը, նոյնպէս Եդիրնէ Կէն. նմանապէս Պանտրմայի Հայ-գիւղին պէս տեղուանք՝ ուր բաւական թուով զարգացած ժողովուրդ մը չկայ հանրային գործերը անտեսելու կարող, ըստ իս լաւագոյն կ'ըլլայ նախկին եկեղեցւոյ երեցփոխանի [միւթէվէլլի] դրութեան դիմել և մէկ մէկ վստահելի անձնաւորութեանց յանձնել տեղւոյն ազգային ընչից մատակարարութիւնն [անշուշտ համարատուութեան պայմանաւ], ինչպէս ցարդ կ'ըլլայ Ռուսահայոց մէջ, քան թէ տեղւոյն ռամիկ և հազիւ օրականը ճարելու կարող խեղճուկրակ ժողովրդեան ձեռքը թողուլ զայն:

* * Օրուան նորագոյն լուրը զոր հաղորդեց Բիւզանդիոն, Գալուստ Կոստանդեանի կտակն է Իզմիրի Յունաց Թանգարանին: Բայց զարմանալի է որ երբ այդքան բաներ կ'գրուէին թէ՛ հոս և թէ Իզմիրէն այդ մասին, և ամէն տեսակ այպն և նախատինք կ'տեղացուէին մեռնողին վրայ իբր հակակշռական փաստաբանութեանց, ես չկարդացի դեռ որ մէկը ջանար բացատրել, իմաստաւորել գէթ էրն ինչպէս կ'ըսեն, Կոստանդեանի այդ տարօրինակ գործին: Արդեօք այդ անձն ի տղայ տիոց յանձնած՞ էր յոյն կաթնտուաց կաթը ծծած և յոյն սպասուհւոյ ձեռքը մեծցած, ինչպէս սովոր են ընել հարուստ Զմիւռնիացիք: Կամ թէ չափահասութեանն ամուրի ըլլալով՝ տուա՞ծ էր սիրտն հելլենուհիի մը, սպասուհի կամ ոչ, որուն ազդեցութեան պարտինք այդ կտակին գոյութիւնը: Կամ թէ բոլորովին տարբեր պատճառներ զայրացուցա՞ծ էին զինքն իր ազգակցաց դէմ: [*] Մեք կը յիշենք թէ իր Մէծթուի վրայ գրած գիրքը ժամանակին բաւական աղմուկ հանեց մեր կրօնականաց մէջ, բայց չենք կարծեր թէ մինչեւ բանադրուելու աստիճան գացած ըլլայ գործը: Վերջապէս ի՛նչ կրնայ ըլլալ այն դժգոհութեան պատճառն որ մղած ըլլայ այդ գիտնականը գոչելու մեծ Հռոմայեցիին պէս. «ապերա՛խտ հայրենիք, ոսկորներս [հոս՝ գիրքերս] չտեսնես»: Անցեալ օր ալ Նուպար փաշայի նկատմամբ Բիւզանդիոնի մէջ գրուած դիտողութեան մէջ յիշուած էր այդ պերճանկան մարդուն մէկ խօսքը թէ՛ [illegible]. դժբախտաբար չկրցինք գտնել բացատրութիւն մը թէ ի՛նչ պարագաներու վերագրելի է այդ Աքիլլեան ցասումը: Եւ այդ բացատրութիւններ, իրաց բուն, ներքին պատճառներուն այդ լուսաբանութիւն այնքան հարկաւոր կ'թուին ինծ՝ որչափ կ'խիթամ թէ այդ երեւոյթին յանցանքը քիչ մ'ալ մեր ժողովրդեան վրայ կ'ծանրանայ, և թէ մեք ալ չենք գիտեր մեր ձիրքաւորները սիրաշահելու, բարերարներ յարուցանելու կերպը: Այդքան հպարտ սպանիական խոչալը փափաքելի, համակրելի խոչալ մը չէ և չի կրնար ըլլալ ներկայ Դիւական դարուս մէջ, ուր Դիոգինէսի պէս ծակ կարասի մէջ ապրողներն յիմարանոց կամ ուրիշանոց [illegible] կ'փոխադրուին, և այդպիսի աղքատներէ կազմուած ազգերն ալ փճանալու կ'դիմեն օրըստօրէ: Սպասելով ուրեմն որ մեր Իզմիրի Թղթակիցը լուսաբանէ խնդրոյն հոգեբանութիւնը, մեք մէկ կողմէ աշխարհաքաղաքացիութեան սկզբունքը մասամբ դատապարտելով հանդերձ՝ ջանանք մեր կողմէն եղած պակասութիւններն ալ ժամանակին դարմանել, և քիչ մը աւելի կենցաղագիտութիւն, քիչ մը աւելի քաղաքավարութիւն ունենալ՝ քիչ մ'աւելի երախտիք ճանչնալ որ այսպիսի դառն յուսախաբութեանց չմատնուինք: [**]

ՀՈՐՈՑ

[*].—Ինչպէս կ'յիշէք, կ'պատմուի թէ Մակեդոնացւոց Փիլիպպոս թագաւորն օր մը գինով ատեն անիրաւութիւն մը գործած ըլլալով, մարդը գոչեց «կ'բողոքեմ». «որո՞ւ կ'բողոքես» ըսաւ Փիլիպպոս, գիտնալով որ իր տէրութեան բացարձակ վեհապետն ինքն էր միայն: «Գինով Փիլիպպոսէն, խելքը գլուխը Փիլիպպոսին կ'բողոքեմ» ըսաւ մարդը:

[*].—Իզմիրցի ազգային մը Շբթ. օրը ծանոյց մեզ թէ Կոստանդեան ժամանակաւ կարգ մը գիրքեր նուիրեր է քաղաքին Ս. Մեսրոպեան վարժարանին Թանգարանին, բայց տարիներ անցնելէ ետքը նայեր է որ այս գիրքերէ ո՛չ մէկը մնացեր է, կամ գողցուած, կամ պատառուած ըլլալով: Ասոր համար նեղանալով, ուխտեր է Ազգին չտալ իր գիրքեր: Իրաւ է որ տղոց ձեռքը տրուած գիրքերուն վրայ հսկողութիւնը դժուար կ'ըլլար: Բայց միթէ կարելի չէ՞ր որ իր կենդանութեան ազգային չրջանակի մէջ մասնաւոր կարգադրութիւն մ'ընէր իր գիրքերուն համար, որպէս զի տղոց ձեռքը չիյնան, և Ազգային Թանգարանի յատուկ հսկող մարմնի մը խնամքին տակ ըլլան: [Ծ. ԽՄԲ.]

[**].—Մնացեալը վաղուան թուով:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշիւով:

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆԻ ԿՏԱԿԸ.— ՀԱՅ ԳԻՒՂԻ ՔԱՐԱՀԱՆՔԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Եծ.ի Բիւզանդիոնին մէջ կարդացի Իզմիրէ Հէփթ ստորագրութեամբ ղրկուած նամակը, և Պանտրմայի քարահանքի դատին վրայօք չատ դառն խմբագրականը: Հէֆթ կ'խոստովանի թէ յոյն թերթերուն գրածներէն զգածուելով տողած է՝ մեռած մարդու մը յիշատակին անպատուող իր այդ նամակը. կ'ուզե՞ք որ ձեռքովս դրած պէս ձեզ իմացնեմ թէ ինչո՞ւ Գալուստ Կոստանդեանի պէս յարգելի գիտուն մը իր թանկագին մատենադարանը փոխանակ նուիրելու Իզմիրի Հայ Ընթերցատան, որուն հիմնադիրն ալ ինքն է եղեր, եկեր դացեր ու կտակեր է հոն տեղի յոյն Գրադարաններուն... ասո՛ր հաւանական պատճառը սա է որ Կոստանդեան, ամուրի մարդ, իր բնակարանին մէջ ունէր յոյն [illegible] մը, ու իր յետին օրերուն այդ յոյն կնոջ բովանդակ ազդեցութեան ենթարկուած, և գուցէ մերայիններէն բոլորովին երեսի վրայ թողուած, բացօրոշ և առողջ կամքի մը տէր ըլլալէ դադրած տակաւ, չուարած, և վերջապէս անգիտակցաբար, համակերպեր է այդպիսի տգեղ վախճանով մը փակել իր օգտակար կենաց չրջանը: Զինքը ներողելու, իր օգուտը ցոյց տալու համար ուրիշ ապացոյցներու պէտք չունիմ, մատնանիշ կ'ընեմ միայն Մեծ[illegible] վրայն, որ բազում քերթուածներ և յօդուածներ կ'արժէ:

Բիւզանդիոն մեր սիրելի թերթն է, ուստի կ'վշտանանք երբ տեսնենք հոն թերի տեղեկութեանց վրայ հիմնուած թղթակցութիւններ, որք [illegible] կ'անուանեն խեղճ Հայ Ազգին մեծ մարդերէն մին, որ օտար ներշնչմանց անսալով, խելքը գլուխը չեղած մէկ վայրկենին ատանկ տարօրինակ կտակ մ'ըրեր և մեռեր է: Ես կ'արդահատիմ Կոստանդեանին վրայ և կ'օրհնեմ իր յիշատակն, եւ ո՛չ թէ պղատոնական վրէժ մը կ'համարիմ իր տապանաքարը նշաւակով մը պղծել, այլ ծայրայեղ թշնամութիւն կ'սեպեմ:

* * Հապա ձեզ համար ինչ գրեմ, որ քառորդ դարէ մը ի վեր հրապարակագիր էք ու գիտէք իրաւաբանութեան ամենանուրբ կէտերն և պնապաւ ճարերն ամփոփել դամիկին գա «որի՞ն ալարանքն որո՞ւն կուտաք հոր» իմաստասիրական պարբերութեան մէջ, զոր 5—6 ամիս առաջ ճակտէ ճակատ փակցուցեր էիք Գարակէօզեան գործին, ու հիմա ալ փակցուցեր էք նոյն յարմարութեամբ Պանտրմայի քարահանքին: Ինչո՞ւ սակայն տեղացիք էք ձեր վերջին տողերուն մէջ. չատ միամիտ չէ՞ք գտներ ձեր սա երկու հարցումներն.—«Պատրիարքարանն ինչո՞ւ չի միջամտեր: Ո՞ր օրուան կ'սպասէ:»— Կ'պատասխանեմ թէ Պատրիարքարանը չի միջամտեր, որովհետեւ միջամտել բառն ալ քիչ չատ նշանակութիւն մ'ունի. առանց չատ սխալելու կ'կարծեմ թէ միջամտել բառին նուազագոյն նշանակութիւնը կ'ենթադրէ աշխատիլ, աշխատիլը կը նշանակէ Ազգին իրաւանց համար պնդին աւելին խնդրել, չունիչ սպասել, օրէնքներուն փոթթուելի, իրենց պաշտօնին պարտաւորութիւնները ճանչնալ և մանաւանդ գործադրել կ'նշանակէ, որոց ամէնքն ալ կ'պակսին մեր Պատրիարքարանի մէջ:

Ու մի՛ կարծէք որ ես մեր Պատրիարքարանը դեռ երէկուընէ կ'ճանչնամ... լուսահոգի Վարժապետեանէն սկսելով իրար յաջորդողները կ'ճանչնամ... իրենց դատական գործերուն ասթիւ: Գալով ձեր Բ. հարցումին թէ «Պատրիարքարանն ո՞ր օրուան կ'սպասէ», կ'ըսեմ թէ ո՞չ ապաքէն այդ քարահանքին երկու հակառակորդ վարձակալներէն երկուքին ալ փաստաբաններն Հայեր են. ասոնք հարկաւ և տնտեսապէս [illegible] իրենց փոխանորդեալներէն մէյմէկ գումար փրցնելու Ազգին համար... ա՛լ ասկէց անդին կ'գուշակէք թէ մեր Պատրիարքարանը կ'սպասէ որ փաստաբաններէն մին կամ միւսը գան և յանձնեն իրենց փրցուցած ստակին... որո՞ւ հոգ թէ այդ գումարը գուցէ իրաւախոհական փոխարժէք է. չէ՞ր բաւեր որ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնն յաջողած ըլլայ ստակին իր ոտքը բերել՝ առանց ինքը տեղէն թնդալու, անաշխատ:

Զէ՛, երբե՛ք մի հաւատաք թէ Հայ-գիւղի վերաբերեալ դատ մը կրնայ «ազգ ազգէ» դառնալ. ատանց ամէնքն ալ ինքնահաւան, չահամոլ և ծոյլ մարդերուն վհատեցուցիչ բարբանջանքներն են: իմ գրածներս, ասո՛նք, ծաղրանք չեն և ոչ իսկ երգիծանք. արիւնէ արցունքներ են ասոնք, զորս հրապարակ կ'թափեմ՝ տարիներով հացը կերած ըլլալուս համար անանկ մարդու մը՝ որ 18 տարի Պատրիարքարանին դատական փոխանորդութիւնը վարեց ՁՐԻԱԲԱՐ, որ, Հիւանդանոցին ալ ոչ թէ միայն տարեկան բարիքներ, այլ և բարերարութիւններ ըրաւ լռիկ մնջիկ. եթէ խղճիս ձայնին չհնազանդիմ հիմա ու անկեղծօրէն չգրեմ ինչ որ կ'կարծեմ թէ ճշմարտութիւններ են, կերած հացս աչքիս կ'փակի, ու գերեզմանին մէջ ոսկորներն անհանգիստ ըրած կ'ըլլամ Աւետիս Եօրտամեանին, զոր 1½ տարի առաջ Շիշլիի գերեզմանատունը թաղել տուաւ իր փաստաբան որդին... վճարելով արքեպիսկոպոսներով: Ուրիշներ.... գուցէ մոռցած էին զայն:

Ց. ԿԻՒՄՈՒՇՃԵԱՆ

ՕՄՏՈՒՐՄԱՆ

1884ին Օմտուրման պարզ գիւղ մ'էր, զոր Կորտոն ամրացուց Տէրվիշներուն դէմ: Բերդը պաշտպանուած էր միայն հրթիռաձիգ հրետանիով առանց թնդանօթի. սակայն թիւ բանակ մը կար որուն կ'հրամայէր Ֆարաճալլու: 1884ի վերջերն եղած յարձակման դիմադրեց, բայց ստիպուեցաւ անձնատուր ըլլալ 1895 յունուար 5ին: Խարթումի անկումէն և կործանումէն վերջ Տէրվիշներն իրենց կեդրոն ըրին Օմտուրման, և քաղաքն հետզհետէ ընդարձակուեցաւ, ամէն կողմէ սկսան բարձրանալ հազարաւոր յարդէ հիւղակներ, որոց չատին փոխանակեցին ապա հողէ և նոյն իսկ աղիւսէ տուներ:

Նոր քաղաքը գրեթէ հինգ մղոն տեղ կ'բռնէ հիւսիսէն հարաւ, իր կեդրոնը գրեթէ երկու մղոն ընդարձակութիւն ունի: Հարաւային ծայրը գրեթէ ճշդիւ կ'գտնուի Խարթումի աւերակներուն հարաւ-արեւմտեան անկիւնին դիմաց: Քաղաքին մեծագոյն մասը չինուած է հարթ գետնի վրայ, բայց ասդին անդին կան քանի մը փոքրիկ բլուրներ: Քաղաքին հողը մեծ մասամբ կ'բաղկանայ կարծր, կարմիր կաւէ և չատ քարոտ է, տեղ տեղ աւազուտ մասեր ալ կան: Ընդարձակ, ուղիղ ճամբաներ բացուած են զանազան կողմերը: Այս քանի մը բացառութիւններէն զատ՝ հաղորդակցութեան ճամբաները չատ նեղ են, որոց մէջ հաւաքուած է քաղաքին աղտեղութիւնը. գլխաւոր հիւանդութիւններն են տենդն ու թանչքն, և նոյեմբերէն մինչեւ Մարտ՝ գրեթէ չարունակ կ'ճարակի ժանտատենդը:

Գլխաւոր չինութիւններն են մեծ մզկիթն և մեծ Էմիրին գերեզմանն, որ կ'գտնուին քաղաքին կեդրոնը. բոլորովին ճերմակ ներկուած աղիւսէ պատով մը չրջապատուած է մզկիթն և պատկառելի չէնք մ'է: Մեծ Էմիրին գերեզմանին վրայ կ'բարձրանայ գմբէթ մը՝ 70 ոտք բարձրութեամբ որուն ծայրը կ'գտնուին երեք պղնձէ գնդակ և նիզակ մը: Գերեզմանին մօտ եւ մզկիթին կից է Էմիրին պալատն՝ որ կ'բաղկանայ կարմիր աղիւսէ պատերով չրջապատուած քանի մը տուներէ. Ապտուլլահ Էմիրին որդւոյն Եաքուպի տունն այդ չրջափակին արեւելեան կողմը կ'գտնուի: Մեծ մզկիթէն կէս մղոն դէպ ի հարաւ կ'գտնուի զինարանն՝ ուր ամբարուած են գրեթէ բոլոր թնդանօթներն և հրացանները: Էմիրին յատուկ եղող համբարանոցը չինուած է քաղաքին հիւսիսային կողմը գետին եզերքը: Գանձարանը վերջերս պալատին չրջափակէն դուրս դէպ ի հարաւային կողմը գաղտնի տեղ մը փոխադրուելով, պետական համբարանոցը զինարանի վերածուեցաւ: Գերիներու վաճառանոցը կ'գտնուի պետական կալուածին հարաւ. կողմը: Բանտը, կամ «սայէրը», պարսպին ներսի կողմն է քաղաքին կեդրոնը: Մեծ Էմիրին գերեզմանին արեւելեան կողմը կ'գտնուի երկաթեայ կոչուած մզկիթը: Գլխաւոր պազարն հաստատուած է Մուչմանիէ թաղին մէջ, քաղաքին հիւսիսային արեւելեան կողմը: Մեծ պարիսպն որ Մեծ-Էմիրին գերեզմանէն կ'սկսի, դէպ ի հիւսիս կ'տարածուի գրեթէ մինչեւ 800 եարտա, յետոյ արեւելք կ'երկարի 1500 եարտա դէպ ի Նեղոս, և անկից 700 եարտա դէպ ի հարաւ, ուր կայ խոչոր դուռ մը որ կ'նայի Էմիրին գերեզմանին, և անկից պարիսպը դարձեալ կ'երկարի 900 եարտա դէպ ի հարաւ, անկից ալ դէպ ի հիւսիս մինչեւ մեծ մզկիթը, բայց այս վերջին մասը տակաւին աւարտած չէ: Պարիսպը 11 ոտքէն մինչեւ 30 ոտք բարձրութիւն և 9 ոտք խորութիւն ունի, բայց խարիսխը 12 ոտք խորութեամբ և գրեթէ բոլորովին քարէ է:

Քաղաքին բնակիչները 400,000 կը հաշուուին. իգական սեռը թուով չատ աւելի է, եւ ցեղերու համեմատ զետեղուած են քաղաքին ամէն կողմերը: Սեւ զօրքերը զետեղուած են Օմտուրմանի հին բերդին մէջ կամ մօտը, որ հաստատուած է քաղաքին հարաւային ծայրը:

Հիմա Խարթում բոլոր բովանդակ աւերակ է, նաւագործարանը միայն ազատուած է: Օմտուրմանի և Խարթումի հաղորդակցութիւնք կ'կատարուին միայն ընդծովեայ հեռագրական պարանով մը՝ որ անվթար մնացած է:

Թութի կղզին մէջ վառօդի մթերանոց մը կայ, բայց Նեղոսի աջ եզերքէն չորս մղոն դէպ ի վար Հալֆայայի մէջ կը գտնուի վառօդի գլխաւոր մթերանոցը: Նաւարանին արեւմտեան կողմը տարուած է վառօդի ուրիշ գործարան մը: Թութի կղզին մէջ համբարուած բոլոր ռազմամթերքը Օմտուրման փոխադրուեցաւ, բայց վառօդի չինութիւնը տակաւին առաջ կը տարուի Հալֆայայի, Քամլինի և Պաչակրայի մէջ, և չինուածն հետզհետէ պիտի փոխադրուի Օմտուրմանի վառօդարանները:

1897 հոկտեմբերին լուր եկաւ թէ Էմիրն Օմտուրմանի մեծ պարսպէն դուրս 17 ամրոցներու չինութիւնն աւարտած էր: Անոնք չաղախով և քարով չինուած են, իւրաքանչիւրն երեք ոտնաձեւերպով, և որք Հուկրէթ Ուատ էլ Պէքիր հրապարակէն կը տարածուին մինչեւ Խոր Ապու Անիա: Թութի կղզին հիւսիսային ծայրը կան չորս ամրոցներ, ասոնցմէ զատ կան նաեւ ուրիշ ամրոց մը գետեզերքին արեւմտեան կողմն, երկու ամրոց Հալֆայայի մէջ, և երկու՝ Պիրրիի մէջ: 1896ին [illegible] կամ բանակատեղի մը չինուեցաւ Օմտուրմանէն 1½ մղոն դէպ ի արեւմուտք: Թնդանօթի խրամներ չինուած են, ինչպէս նաեւ ցած պատեր նեղ լուսամուտներով: Ջրհորներ ալ փորուած էին: Ուրիշ [illegible] բանակատեղի մ'ալ չինուեցաւ Օմտուրմանէն մէկ մղոն և Բէրրէրիէն երկու մղոն հեռի: Այս վերջինը կ'պաշտպանուի երկու ամրոցներով, և կ'կոչուի Րիհէթ-էչ-Շիֆա:

[Թայմզ, 8 Սեպտ.]

ՄԻՍԻՈՆԱՐԻ ՄԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆ ԱՌ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,

Բիւզանդիոնի Յուլիս 6/18 թուոյն մէջ Կարինէն մեր Որբանոցին նկատմամբ հրատարակուած յօդուածի մը մէջ՝ «Բարկ քացախ մի անուշ աղջանի վրայ» բանաձեւութեամբ տեսութիւն մը կար, որոյ մասին մի քանի առարկութեանցս հրատարակումը փափաքելի է, և որով կ'յուսանք հանրութեան կազմած սխալ գաղափարներն ուղղել: Եթէ պատահաբար սկզբունք մը սխալ հիմնուած ըլլայ, այդ հիման վրայ հաստատուածը պարտի անխախտ կենալ իր սկզբան վրայ, և ոչ թէ ո և է թեւակութեան բերմամբ հաւանի փոխել զայն, մինչեւ որ արդիւնքին օգտակարութիւնը կամ վնասակար ըլլալը չհաստատուի. կ'թուի ինձ թէ իմաստուն մէկն այդ սկզբունքին իրագործուելովը պիտի հաստատէ իր կաւանն անոր ճշմարտութիւնը տեսնելով, և հակառակ պարագային պատրաստ կը լինի իր ուղղութիւնը փոխել՝ անոր սխալ կողմը դիտելով: Եթէ իրողութիւն մ'է այս, ինչպէս որ կ'ընդունինք, ներուի ինձ այդ մասին ունեցած սկզբունքս համառօտ կերպիւ յայտնել: Ընդ միշտ փափաքս եղած է և է համակրութեամբ և սիրով վարուիլ Լուսաւորչական եղբարց հետ, սակայն կ'թուի ինձ թէ սկզբանցս յարգելովն է որ Որբանոցս երբեմնակի խնդրոյ առարկայ կ'լինի, և ոչ թէ որովհետեւ ուրիշներ կ'ջանան բարկ քացախ լեցնել անուշ աղջանի վրայ: Ձեր յարգոյ թղթակիցն իր յօդուածով կ'ծանուցանէ թէ վերջերս նկայ այն համոզման որ մեր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող որբերուն իրենց մայրենի Եկեղեցին յաճախելն օրինաւոր է և պարտաւորիչ, այսու ամենայնիւ այդ պարագային [Կարնոյ Բողոքականաց Ազգապետ] Աղաճանեան Յովհաննէս էֆ. հակառակելով կ'հասնի և «Բարկ քացախ մը կ'լինի այդ անուշ աղջանին վրայ:»

Արդէն նախապէս Բիւզանդիոն պատուական թերթիդ մէջ ծանուցուեցաւ թէ մեր Որբանոցին մանուկները կանոնաւորապէս կ'յաճախեն իրենց մայրենի Եկեղեցին չաբաթն երկու անգամ, եւ ի պահանջել հարկին ազատ են խոստովանելու և հաղորդուելու:

Արդէն Որբանոցիս բացուելուն գաղափարը ծնանելուն պէս՝ որբերն իրենց մայրենի Եկեղեցին ղրկելու գաղափարն և սկզբունքն որոշ ձեւակերպեցաւ մտացս մէջ, եւ այդ սկզբան վրայ կ'ընթանանք. հետեւաբար յայտնի է թէ մեք մեր նախապէս որոշած եւ ընդունած սկզբանց համեմատ կ'վարուէինք արդէն, երբ տեղւոյս առաջնորդ Տեղապահին կողմէ նոյն խնդիրը մեզ ներկայացուեցաւ. յետ այնորիկ լսեցինք Ս. Պատրիարքին կողմէ այդ մասին եղած թելադրութիւնները: Ի սկզբանէ մերժեցինք լուսաւորչական կղերի մը մեր Որբանոցին մէջ կրօնագիտութիւն աւանդելու առաջարկը, սակայն ոչ թէ նախանձու և հակառակելու նպատակաւ, այլ միայն ինքնին աննպաստ նկատելնուս համար սա երեք գլխաւոր պատճառներով. — Նախ, որովհետեւ մեր դպրոցներուն մէջ կ'դասախօսուի Ս. Գիրք, պարզ կերպով, առանց ո և է ծիսական հանգամանք տալու, եւ իբր կրօնագիտութեան դասագիրք կ'գործածենք «Հին և Նոր Ուխտի» անուն Սրբազան Պատմութեան դասագիրքն, որ Սահակեանց Սահակ քհնյ.ի աշխատասիրութիւնն է և ամէն ազգային դպրոցներու մէջ կ'աւանդուի իբր կրօնագիտութեան դասագիրք: Երկրորդ, որովհետեւ չարունակ հաջողեցնանք ազգային մանկտւոյն սրտէն կրօնական խտրութիւնները փարատել և այդու պիտի ջանայինք բացարձակապէս կրօնական խտրութեան խնդիրն յարուցանել, որ բոլորովին հակառակ պիտի ըլլար մեր նպատակին: Երրորդ, լուսաւորչական կղեր մը մեր դպրոց ընդունելով իբր կրօնագիտական դասատու, խոստովանած պիտի ըլլայինք թէ կրօնագիտական դասեր չունինք մեր դպրոցին մէջ, եւ չենք կարող ընդունիլ:—Որպէս ի վերն յիշեցինք, մեր Որբանոցին կազմակերպութեան հետ կազմեցինք մանկանց մայրենի Եկեղեցին յաճախելուն սկզբունքն եւ. արդէն այդ միջոցին Սէֆ. Աղաճանեան էֆ. քաղաքէս բացակայ ըլլալով, կարող չէր մեր գործառնութեանց մասին հաւանութիւն կամ դժգոհութիւն յայտնել, և մինչեւ հիմակ ալ երբեք դժգոհութիւն ցուցուցած չէ մեր ընդունած սկզբանց. ուստի յիշեալ մասին ըսել «բարկ քացախ մի անուշ աղջանի վրայ» բոլորովին հակառակ է այդ մասին ունեցած իր գաղափարներուն:

Կ'փափաքիմ և կ'հաւատամ ալ որ Աղաճանեան էֆ. և համայն բողոքականք եւս կ'ջանան աւելի սիրով և համաձայնութեամբ քալել իրենց ազգային եղբարց հետ, և մեր ամէնուս նպատակն ըլլալու է գաղափարներու աւելի լայն և ընդարձակ չրջանակի մը մէջ ապրիլ ազգին բարելաւութեան համար. նեղ չրջագիծն է որ չի կրնար իր մէջ լայն սիրտ և ընդարձակ գաղափար պարփակել, որով կ'ջանայ իր սահմանէն դուրս ելնել աւելի ընդարձակ հորիզոն մը վայելելու, և աճող դժուարութեանց կ'բախի:

Տէր Խմբագիր, լիայոյս ենք որ պիտի հաւանիք ձեր պատուական թերթի միջոցաւ խնդիրը պարզելով՝ առողջ գաղափար մը տալ հասարակութեան թէ բանին օգտակար կողմը դիտելով է որ մեր սկզբունքէն չենք չեղիր, և ոչ թէ խտրութեան և նախանձու ոգիով է որ կ'ուզենք մեր սկզբունքները ի գործ դնել:

Կարին. Ռ. Ն. ՉԷՅՄԲԸՐՋ

ՕՍՄ. ԼԵԶՈՒՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

Մեր վարժարանաց չատին մէջ Օսմ. լեզուն կ'ուսուցուի իբր պարտաւորիչ և իբր միջավայրին տիրող լեզուն: Ոլքան մղում տրուի լեզուի այս ճիւղին քիչ է, քանի որ առնչութիւն ունի մեր օրուան կեանքի անհրաժեշտ պիտոյից: Օսմ. լեզուն պէտք է աւանդուի իր կարեւորութեան աստիճանին համեմատ, և ոչ թէ վեր ի վերոյ. ընթացաւարտ տղայ մը երբ յատակ չի կրնար գրել ո և է հացէ մը, հապա ի՞նչպէս պիտի կարենայ գրել իրեն համար պիտանի եղող տոմսակ մը, կամ մուրհակ մը, կամ հեռագիր մը և կամ գործնական կեանքի վերաբերող պարզ գրութիւն մը: Իբր ապացոյց կրնամ ցոյց տալ բարեկամներէս միոյն ատին գրած նամակին մը հասցէն: Այդ տղան Պարտիզակի Բարձրագոյն Վարժարանը տարիներով պարապած է, և որուն անցեալներն իր ծնողաց ուղղեալ մէկ նամակը պատահմամբ ձեռքս հասաւ, այդ հասցէին թէ՛ չարադրութիւնը թէ ուղղագրութիւնը սխալներով լի էր: Քանի որ վարժարանաց նոր տարեչրջանք ընդ-հուպ պիտի վերաբացուին, մեր կրթական վարիչ մարմիններէն հրապա-

րակաւ պիտի խնդրենք որ օսմ. լեզուի դասաւանդութիւնը չէ թէ միայն կարող ուսուցչաց յանձնեն այլ անոնցմէ պահանջելու է որ լեզուին ասպանութեան, ուղղագրութեան և քերականական գիտելիքներէ զատ գործնական կեանքի վերաբերող ծանօթութիւններ ալ տրուին, գրելու վարժեցնելով աշակերտները ։ Այս տովերը վարժարանաց վարիչ մարմինք, յօգուտ աշակերտաց, անշուշտ ուշադրութեան առնուլ կ՚բարեհաճին և բառ այնմ կ՚կարգադրեն. քանի որ վարժարանք կ՚վերաբացուին այս օրերս ։ ՎԱՀՐԱՄ

Նէկոմէտիա.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գարակէօզեան կտակը՝ Պանտրմայէ աղէտալի վարժարանին մէջ.—Ցոյժ հետաքրքրաշարժ դէպք մը կ՚կարդանք Պանտրմայէ մեզ գրուած նամակի մը մէջ։ Առաջին. Տեղապահին նախագահութեամբ մինչ ազգային երկսեռ վարժարանաց հրապարակային քննութիւնը տեղի կ՚ունենար, քննիչ մը բարձրագոյն կարգի աշակերտներուն հետեւեալ խնդիրը կ՚առաջարկէ.

«Եթէ Տիգրան Գարակէօզեանի կտակին իրագործուի, որ 80,000 ոսկի է, տարեկան 5% տոկոսով, քանի՞ որբեր կարելի պիտի ըլլայ պահել Ազգ. Որբանոցներուն մէջ, մէն մի որբի համար տարեկան 5 ոսկի հաշուելով։ Իսկ եթէ Խառն Ժողովին իրաւախոհութեան ծրագիրը գործադրուելով, 80,000ին տեղ 20,000 ոսկի միայն առնուի, քանի՞ որբ կարելի պիտի ըլլայ պահել։ Եւ այսպէս, ի վերջոյ, տարին քանի՞ որբ զրկուած պիտի մնայ խնամքէ՝ Գարակէօզեան կտակին ճշտիւ չիրագործուելուն պատճառաւ։»

Թղթակիցը կ՚յարէ.—«Ուշիմ տղան սեւ տախտակին վրայ թիւեր շարեց, որոցմէ հասկցուեցաւ թէ 80,000 ոսկիին տոկոսով 800 որբ պիտի խնամուէր։ Իսկ 20,000ին տոկոսովը 200 միայն, որով, ըստ տղան պարզօրէն, [illegible]։ Այս պարզ պատասխան խորունկ տպաւորութիւն մ՚ըրաւ ներկայ հանդիսականներուն վրայ. այր թէ կին ամենքն ալ իրարու երես կ՚նայէին լռութեամբ, բայց ամենքն ալ նոյն մտածումն ունենալով իրենց մտքին խորը։»

Ըսել է թէ (կ՚յարենք և մենք) Գարակէօզեան կտակին յիշատակն հիմակուց կ՚դրոշմուի նոր սերունդին մտքին մէջ։ Նայինք մինէ առջն եկողներն ի՞նչ պիտի ըսեն այս Շայլոքի սակարկութեան։

—Տիարպէքիրէ կ՚գրեն թէ տեղւոյն Նաքիպ-իւլ-էշրաֆին, որ քննութեան համար Լճէ գացած էր, յատկապէս քններ է Մակարայեցւոց վանքին սեփականութեան մասին Հայոց և Ասորւոց միջեւ ծագած խնդիրն, և այս քննութեամբ հաստատուեր է Հայոց սեփականութեան իրաւունքը նոյն վանքին վրայ։

—Տ. Գարեգին Ծ. Վ. Թաթարեան որ ժամանակէ մ՚ի վեր հիւանդ կ՚տառապէր, երէկ ժամ 6ին ի Տէր հանգեր է, իբր 70 տարեկան հասակի մէջ։ Հանգուցեալն աշակերտած էր Կարապետ Պատրիարքի քով, և վարդապետ ձեռնադրուած Ցակոբ Պատրիարքէն։ Պօղոս Պատրիարքի օրով և անկէ ալ առաջ Պատրիարքարանի կրօն. Դիւանապետ եղած է։ Շատ սահուն կերպով կ՚գրէր գրաբարն և մասնաւոր դիւրութիւն ունէր կոնդակներ գրելու։ Գաւառային ոևէ պաշտօն չէ վարած, բայց անդամակցած է վարչային շատ մը յանձնաժողովներու։ Ասկէ իբր 20—22 տարի առաջ Տաւսեաններու կողմէ Եւրոպա զրկուած է անհատական գործոց կարգադրութեան համար։ Այժմ իսկ անդամ էր Կրօնական Ժողովին, և Իզմիրեանց կտակի Յնայուն Ցանձնաժողովին։ Տ. Գարեգին Ծ. Վ. մեր հարուստ վարդապետներէն մէկն էր։ Իր կենդանութեանը՝ շարժուն և անշարժ ստացուածքներէն մաս մը կտակած և նուիրած է իր ազգականաց, և կարևոր մաս մ՚ալ բաժին հանած է (կ՚ըսեն) ազգային հաստատութեանց։ Այսօր Տ. Գրիգորիս Եպսկ. Յովհաննէսեան օծումը և յուղարկաւորութիւնը կ՚կատարէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ։

—Տ. Վահրիճ Վ. Էնկիւրիւէ կ՚գրէ թէ Վիճակին առաջնորդական Տեղապահ Տ. Տաճատ Ծ. Վ. Թէմերն այցելութեան ելած է, և թէ վերջին անգամ մայրաքաղաքէս Էնկիւրի դարձող Համալեան Տ. Իսահակ Վրդ. առանց հրամանի պատարագ մատուցած է, որոյ հետեւացումը կ՚խնդրէ։ Տ. Վահրիճ Վ., ի բացակայութեան Տեղապահին, Քաղ. Ժողովոյ և Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց հետ, Վեհ. Սուլթանի Գահակալութեան տարեդարձը շնորհաւորելու համար Կուսակալին ներկայացեր, և պատուով ընդունուեր է։

—Վաղը Քաղաքական Ժողովը կը գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Նարլը Գաբուէ մեզ կ՚գրեն.— «Թաղ. Խորհուրդը գովելի հոգածութիւն ցոյց կուտայ եկեղեցիին կից գրոսավայրն, որ եկեղեցիին կալուածն է, բարեզարդելու, որպէս զի յաճախորդք գոհ մնան և եկեղեցիին հասոյթն աւելնայ։ Բայց փափաքելի է էր որ այս հոգածութենէն մաս մ՚ալ նուիրէր դպրոցին բարեկարգութեան, որ խեղճ վիճակ մ՚ունի։ Մասնաւորապէս Թաղին աղջիկները, որ թուեն է վուրկ մնալ տոխպուած են, որովհետեւ վարժարանին մէջ աղջիկ չընդունուիր «տեղ չունինք» ըսուելով։ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդն յօժարակամ կ՚ընդունի նմանեան վարժարանը դիմող աղջիկները։ Բայց յայտնի է թէ 5-6 տարեկան մանր աղջկունք չեն կրնար մինչեւ հոն երթալ։ Լաւագոյն չէ՞ լլար որ նիւթական պարտէզն հոգալու հետ մէկտեղ, բարոյական պարտէզն, ազգին ծաղիկներն ալ մշակելու ջանք չընայուի։»

—Ռոտոսդոյէ մեզ կ՚գրեն Օգոս. 29 թուով. — «Պէրպէրեան վարժարանի շրջանաւարտներէն բնիկ Ռոտոսդոցի Յովհաննէս էֆ. Եկէնեան, որ բաւական տարիներ տեղւոյս ազգ. վարժարաններուն մէջ կ՚պաշտօնավարէր թէ՛ իբր ուսուցիչ և թէ իբր տնօրէն, այսօր յանկարծամահ եղաւ 35 տարեկան։ Սրտի հիւանդութիւն ունէր կ՚ըսուի։»

ՀԱՐՍԱՆԻՔ.— Երէկ ի Բերա Ս. Ցալութիւն եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ ծանօթ վաճառական Տիգրանեան Մուշեղ էֆ.ի ամուսնութիւնն ընդ Ազն. Օրիորդ Շահնարի, դուստր Սըվաճեան Պօղոս էֆ.ի, կնքահայրութեամբ Տիգրանեան Տիգրան էֆ.ի, քեռորդի փեսին։ Հարսն ու փեսան՝ իրենց պարագաներով ու հարսնեւորներով, Պոլսէն Բերա ուղղուեցան կառքերով։ Ժամ 7ին, հանդէսն սկսաւ, հանդիսադրութեամբ Տ. Մեսրոպ Ս. Արքեպս.ի, շուրջն ունենալով վրդ.ներ և քհնյ.ներ։ Համազգի և օտարազգի Տիարպէքիրցի վաճառականաց բազմութիւն մը ներկայ էր։ Զեռնտուութիւնը կատարեցին Մայր-Եկեղեցւոյ Տ. Արսէն և Տ. Գէորգ քահանաները։ Թագ-Վերացի դիրքն և Աւետարանը կարդացին Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆաեան և Տ. Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեան։ Տ. Մեսրոպ Սրբազան՝ պարագային յարմար քարոզ մը տուաւ եւ նորապսակները շնորհաւորեց։ Յետոյ, ներկայք հրաւիրուեցան հարսին ու փեսին հետ, կառքերու երկար շարքով մը՝ ի Բէյրա Բալաս, ուր պատուասիրուեցան 100էն աւելի բազմականք։ Երեկոյին, հարսն ու փեսան՝ առաջնորդուեցան ի Կէտիկ-Փաշա, Տիգրանեան Մուշեղ էֆ.ի բնակարանը, ուր շարունակուեցան հարսանեաց խրախճանութիւնք։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ Ց'ԱՐՄԱՇ

Դպրեվանուց Վարչութիւնը կ՚փութայ ծանուցանել Արմաշու Զարխափան Ս. Աստուածածնայ բարեպաշտ ուխտաւորաց, թէ երթեւեկութեանց դիւրութեան համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են նախկին տարիներու նման։

Ոստիկանութեան Նախարարութիւնն ալ կարեւոր հրահանգները տըւած է իր ստորակարգելոց, որպէս զի ուխտաւորաց երթալուն և գալուն ատեն քաւականանան կայարաններու մէջ նայիլ անոնց Օսմանեան կամ Համիտեան Անցագրերը, երթեւեկութեան կարգաւորութեան հսկելու համար։

Նիկոմիդիայէ մինչեւ Արմաշ ճանապարհին ապահովութիւնն ալ կատարեալ է, տեղական իշխանութեանց ձեռք առած կարգադրութեանց շնորհիւ, և վանքին կողմանէ ալ յատուկ պահապաններ կարգուած են ըստ սովորութեան՝ ուխտաւորաց ընկերակցելու համար։

Նիկոմիդիոյ մէջ գտնուող վանքին գործակատարներն ալ պիտի ջանան ուխտաւորաց պէտք եղած դիւրութիւնները ցուցնել և պատրաստել։

28 Օգոստ. 1898

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Հալէպի նահանգին Պիլան գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Հարիմի Գայմագամ Շէվգը էֆ։

Հարիմի Գայմագամ անուանեցաւ Էլպիստանի Գայմագամ Խալիլ Սըտգը էֆէնտի։

Գոսովայի նահանգին Բալանկա գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Եագովայի գայմագամ Իհսան պէյ, փոխանակ Պէհճէթ պէյի որ նոյն պաշտօնով Եագովա փոխադրուեցաւ։

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆՑ Ցանձնաժողովը պաշտօնական ազդով մը նորէն կ՚հրաւիրէ վերջին Թուրքահելլէն պատերազմէն վնասուող անհատներն, որպէս զի Օգոստ. 10էն սկսեալ մինչեւ վեց ամիս իրենց պահանջումներն օրինական ձեւով ներկայացնեն Ցանձնաժողովին։ Անձնական վնասուց փոխարէն հատուցում պահանջողները պարտին կանոնաւոր հաշիւ ներկայացնել, տեսակը, քանակութիւնն ու մանրամասնութիւնները ճշտելով, և եթէ գրաւոր ապացոյցներ կամ տեղական իշխանութեանց կողմէ տրուած վկայագրեր ունին, զանոնք ալ ներկայացնեն կա՛մ անձամբ և կա՛մ օրինական ձեւերով կարգուած փոխանորդներու միջոցաւ։ Վեցամսեայ պայմանաժամուն լրանալէն վերջը, այս կարգի պահանջմունք այլեւս անլսելի պիտի մնան։

ՎԱՆԱՑ ՇԱՏԱԽ գաւառին մէջ հեռագրատուն մը հաստատուած և հեռագրական հաղորդակցութիւնք սկըսած են։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Եաննայի պաշտօնական լրագիրը կ՚ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանը 1200 ոսկի պարգեւեր է Եաննային կուսակալ Օսման փաշայի, որ վերջին պատերազմի միջոցին Եաննայի Բ. զօրաբանակին հրամատարութիւնը վարած էր։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Զինովիեւ և պետական դեսպանատան գործակատարն, երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԵՆՎԷՐ ՓԱՇԱ, որ կայս. հրամանաւ Ամերիկա գացած էր սպանիաամերիկեան պատերազմին ընթացքը դիտելու, Ուաշինկդընէ ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս վերադառնալու։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆ Սըր Օ'Քոնոր, վերջին տեղեկութեանց նայելով, Սեպտ. 9/21 էն առաջ մայրաքաղաքս չպիտի հասնի։ Դեսպանը, Բերայի ձմեռուան դեսպանատան մէջ բնակութիւն հաստատելէ առաջ, քանի մը շաբաթ Թարապիոյ ամարանոցին մէջ պիտի անցնէ, ուր այս պատճառաւ այժմէն պատրաստութիւնք կ՚տեսնուին։

ՔՈՒՐԴ ՑԵՂԸ (Աշիրէթ).—Կայս. հրամանաւ, Վանայ նահանգին Քուրդ ցեղապետներու զաւակներէն երեք հոգի այս տարի եւս Պոլիս պիտի բերուին՝ Աշիրէթներու վարժարանին մէջ ուսում և կրթութիւն ստանալու համար։ Վեհ. Սուլթանին բարձր փափաքն է կրթութեան լոյսը տարածել քուրդ ցեղերուն մէջ և քաղաքակրթութեան բարիքները վայելել տալ անոնց։ Ընտրուած ուսանողներն են Շէվկի Աշիրէթին ցեղապետ և Համիտիէ Հեծելագնդին գայմագամ Ճաֆէր պէյի որդին Լիվկի Աշիրէթին ցեղապետ Ճիհանկիր աղայի որդին և ուրիշ ցեղապետի մը որդին, որոց երեքն ալ արդէն յատուկ պաշտօնէի մը հսկողութեան տակ Պոլիս հասած են։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ՀՐԴԵՀԸ.—Մայրաքաղաքէս զրկուած քննիչ յանձնաժողովը փութոյ պնդութեամբ յառաջ կ՚վարէ իր քննութիւնները, ինչ ինչ ապացոյցներու վրայ, քանի մը ձերբակալութիւնք եղած են, որոց մէջ կ՚յիշուին 4 մաքսային պահապան, 5 ֆոլճի և մաքսատան սրճարարը։ Վնասին քանակութիւնն, որ ի սկզբան 20,000 ոսկի ենթադրուած էր, իրական գումարէն պակաս է կ՚ըսուի։ Բայց դեռ կարելի չէ եղած որոշապէս ճշդել։ Ապահովագրական ընկերութիւնք անցեալ շաբթու գումարուեր են իրենց կրած վնասուց կարգադրման եղանակը որոշելու համար։

ՍԷՅՖՈՒԼԼԱՀ ՓԱՇԱՅԻ գործունէութեան շնորհիւ, Թուրքահելլէն սահմանագլխին վրայ կառուցանելի նոր ամրութեանց և պահականոցներու յատակագիծը պատրաստող յանձնաժողովն իր աշխատութիւններն աւարտեր է։ Շինութիւնք եւս սկսած են, և ամէն ջանք կ՚լինի յառաջիկայ ձմեռէն առաջ աւարտել։

ԱՎՐԱԹ-ՀԻՍԱՐԻ մէջ [Սելանիկի կուսակալութիւն] զօրագունդ մը պիտի հաստատուի՝ տեղւոյն ռազմագիտական դիրքին պատճառաւ։ Զօրանոց մ՚ալ պիտի շինուի։

ԱՄՈՒԽ.— Արդէն ծանուցինք թէ երկրագործական նախարարութիւնը Սելանիկի Պանքային հետ պայմանագիր մը կնքած էր, որով այս վերջինն յանձն առած էր Սելանիկի պետական անտառներէն մեծաքանակ ածուխ պատրաստել։ Վերջին տեղեկութեան մը նայելով, պատրաստուելիք ածուխին քանակութիւնը պիտի ըլլայ 64,147,250 օխա և 10 տարուան մէջ պիտի շինուի, այն է տարեկան 6 միլիոն 414,725 օխա, որոց 4 միլիոնը Պոլսոյ պիտի յատկանայ։ Մայրաքաղաքիս մէջ վաճառելի ածուխին առաւելագոյն գինը պիտի ըլլայ 35 ղշ., նաւուն մէջ յանձնելի։ Ածուխին առաքումը պիտի սկսի Սեպտեմբերէն և պիտի շարունակուի մինչեւ Մարտի վերջը։ 600,000 օխա Քաղաքապետութեան տրամադրութեան ներքեւ պիտի դրուին, որ իր յարմար դատած տեղերը ծախել պիտի տայ 35 ղրշ.էն, մթերանոցի ծախքն ալ վրայ գալով։ Ցուսալի է որ այս կերպով ածխավաճառաց խստապահանջ չահատակութիւնները վերջ գտնեն։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Սելանիկի ճամբով Թրիէսդէէ մայրաքաղաքս բերուած 300 ոսկւոյ արժողութեամբ գոհարեղէն երէկ, մաքսատունէն փախուցուած պահուն, բռնուեցաւ մաքսային հսկողներու կողմէ։ Օրինաց տրամադրութիւնն ի գործ պիտի դրուի հեղինակին նկատմամբ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մաքսային իշխանութիւնք այս օրերս կարգ մը խարդախեալ դեղեր, ի մէջ այլոց [illegible] գրաւեր են, ամենքն ալ գերմանական գործարաններու խարդախ արտադրութիւնք։ Անոնց նկատմամբ օրինաց տրամադրութիւնն ի գործ պիտի դրուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Վերջին օրերս Վանայ մէջ երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեր է, բայց բարեբախտաբար որ և է վնաս չէ պատահեր։

ԼԵՌԸ ՏԱՐՈՒԱԾ.—Միթրէֆթէէ կը գրեն առ Մոնիթէօր թէ գիւղին երեւելիներէն Տիմիթրիոս Լայայի որդին, որ աւետարական գործով Ախնօռ կ՚գտնուէր, աւազակներու ձեռքն ինկեր և լեռը տարուեր է։ Աւազակներն 1000 ոսկի փրկանք կ՚պահանջեն։

ԿՐԵՏԷ.—Ծնդ. Չէրմսայտ, որ արձակուրդով Անգլիա կ՚գտնուէր, անգլ. կառավարութեան հրամանաւ Լոնտոնէ մեկնեցաւ Կրետէ վերադառնալու։ Գանտիայի վերջին հրդեհէն այրած են գլխաւորաբար անգլիական, գերմանական եւ իտալական հիւպատոսարաններն և 1—200 տուն։ Ծովակալք հսկողութեան նոր միջոցներ ձեռք առին անկարգութիւններն արգիլելու և անոնց հեղինակները պատժելու համար։

—155 ռուսական զօրք և 5 սպայք երէկ Օտեսայէ մայրաքաղաքս հասան և Կրետէ պիտի երթան, կ՚ըսէ Սէրվէթ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերտինանտ իշխանը կ՚ըսուի թէ ի մօտոյ Ախնօրոյի Պուլկարաց վանքն ուխտագնացութիւն պիտի կատարէ։

—Սոֆիայի մէջ նոր Պանքա մը հաստատուեցաւ «Պուլկարական ճարտարարուեստից Պանքա» անուամբ և 25 միլիոն Փր. դրամագլխով։ Մեծահարուստ Իվան Կէշոֆ վարչական խորհրդոյ նախագահ պիտի ըլլայ։ Օսմ. Պանքան եւս պիտի մասնակցի՝ 3 միլիոն Ֆրանքի բաժնեթուղթ գնելով։ Նորահաստատ Պանքան առ այժմ 60 հազար բաժնեթուղթ հրապարակ պիտի հանէ իւրաքանչիւրն 200 Փր.էն։

ՊԻՐԱԹ գաւառակին բանտը պիտի նորոգուի, որոյ ծախքը 43,000 ղրշ. գնահատուած է։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Մէտրէսէներու կրօնական ուսանողք, կայս. վերջին շնորհներուն առթիւ. երախտագիտական ուղերձ մը մատուցին յատս կայս. գահոյից։

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՐԻՍՊՆԵՐԸ.—Թնդանօթաձիգ զօրաց ուսուցիչ Կրումբքոֆ փաշա, ուրիշ երկու փաշաներու և քաղաքապետութեան Ա. երկրաչափ Մէհմէտ պէյի հետ, կիր. օր Եէտի-Գուլէի շրջակայ պարիսպներուն վիճակը քննեց և անոնց նորոգութեան պէտք ունեցած մասերն որոշեց։

ԹԵՍԱԼԻԱՅԷ առնուած լուրեր կը հաստատեն թէ, կ՚ըսէ Իգտամ, Թեսալիոյ մէջ աւարառութիւնք և աւազակութիւնք դադրած են, հանրային անդորրութիւնը վերահաստատուած է և Հրէից ու Իսլամաց դէմ ցոյց տրուած թշնամութիւնք և ատելութիւնք գրեթէ անհետացած են։ Վերջին պատերազմին երեւէն, այս նահանգին երկրագործութիւնն իբր 50 միլիոն տրամի վնաս կրած է, զոր դարմանելու համար քանի մը բարեբեր տարիներ իրարու պէտք է յաջորդեն։

ԹԷՄՊԷՔԻԻ Ընկերութեան բաժնետիրաց տարեկան ընդհ. Ժողովը Շբ. օրն ի Նիստ գումարեցաւ Մ. Կասթոն Օպլւանոյի նախագահութեամբ։ Վարչական Խորհրդոյ տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ 1897 տարւոյ մէջ վաճառմանց քանակութիւնը, նախորդ տարուան հետ բաղդատմամբ, 215,454 քիլօ աւելի եղած է։ Խառն հասոյթն, որ նախորդ տարին 111,785 օսմ. ոսկի եղած էր, 118,375 ոսկւոյ բարձրացած է, այսինքն 6% աւելի։ Ծախքն ալ 98,355 ոսկիէն իջած է 92,764 ոսկւոյ, այսինքն 5.70% պակաս։ Հետեւապէս զուտ հասոյթը 13,430 ոսկիէն բարձրացած է 25,614 ոսկւոյ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Վարչութեան խնդրանօք, Նաւահանգստի Վերատեսչութիւնն ազդարարեց շոգենաւային գործակալութեանց, որպէս զի մաքուր անցագիր չստացած շոգենաւերէն դուրս ճամբորդ չհանեն։

ՇԷՎՔԷԹՆԻՒՄԱ Թնդանօթակիրն, որ Կարմիր ծով կ՚գտնուէր, Պասրա երթալու հրաման ստացաւ։

ՊԷՕՅԻՒՔՏԷՐԷԻ հրկիզեալներէն ցարդ 350 կարօտ ընտանեաց նպաստ բաշխուած է և կ՚բաշխուի։ Ասոնցմէ 35ն իսլամ, 200ն յոյն, 80ն հայ, 25ը կաթոլիկ և 10ը հրեայ են։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ իսլամ բնակիչներէն 177 հոգի Մուստանիա պիտի գաղթեն։ Ասոնք, Մահսուսէի շոգենաւով, Գաթէրինայէ Մուստանիա պիտի փոխադրուին ձրի։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ առաւօտ Էրէնքէօյի Գարման-Չիֆթլիկի կոչուած տեղւոյն մացառուտը բռնկելով, 20 արտավար տեղ հրոյ ճարակ եղաւ։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵԲԱՐ ՄԸ.— Օտեսա բնակեալ Յոյն մը, Ղրիգոր Մարաշլը, 60,000 Փր. նուիրեց իր բնիկ քաղաքին՝ Փիլիպպէի մէջ յունական դպրոց մը կառուցանելու համար։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Վարչութեան 5 Թիւ շոգենաւն, որ ժամանակէ մ՚ի վեր նորոգութիւն կ՚կրէր, սկսաւ Գատըգիւղ երթեւեկել, սակայն հակառակ իր կրած նորոգութեան, իր դանդաղութեան քանակութիւնն որ և է փոփոխութիւն չէ կրած. 30 վայրկեանի պէտք ունի ճամբուն հեռաւորութեան համար, 10 վայրկեանի ալ կ՚կարօտի կամուրջին մերձենալու համար, ընդամէնն 40 վայրկեա՞ն։ Գատըգեղցիներուն համար ծովային գեղեցիկ պըտոյտ մը... բայց ձմե՞ռը։

ՉԷՂՏՈՒՄ.— Թաղապետական տեսուչներէն ոմանք, [illegible] գործառնութեանց մէջ, զեղծումներ գործած և այժմ Քաղաքապետութեան կողմէ հարցաքննութեան ենթարկուած են։

ՏԱՎՈՒՏ-ՓԱՇԱՅԻ և Սամաթիոյ միջեւ, երկաթուղւոյ ճամբուն վրայ պահականոցի մը պէտքն յոյժ զգալի է, կ՚ըսէ Սէրվէթ, ըստ որում այդ ճամբուն վրայ իրիկուան ուշ ատեն կարգ մ՚անտեղութիւնք կ՚պատահին։ Նախընթաց գիշեր, ժամ 12½ին, գինով և Թուրք Ջրհանկիր մը երկու անցորդ կիներու վրայ յարձակեր է, որք սակայն կրցեր են ազատին ձեռքէն անմնաս ազատիլ։ Սէրվէդ կ՚ըսէ թէ ցաւալի է տեսնել որ անցորդներու պատուոյն վրայ յարձակող չարագործ մը անպատիժ մնայ իբր թէ բան մ՚ըրած չըլլար, զի այդ ճամբուն վրայ ոստիկանաց հսկողութիւնը կ՚պակսի։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ ռուսական հիւպատոսը տեղւոյն Իտատիէ վարժարանի ուսանողաց մըցանարաշխութեան հանդէսին ներկայ գտնուելով, 30 օխա շաքար բաշխել տուեր է ուսանողաց։

ՎԱՌՆԱՅԻ վաճառականներէն ոմանց սպառնական նամակներ ուղղուեր և դրամ պահանջուեր են։ Տեղւոյն ոստիկանութիւնը միջոցներ ձեռք առեր և քննութիւն բացեր է սպառնացողները ձերբակալելու, բայց դեռ որ եւ է արդիւնք չէ կրցեր ձեռք բերել։ [Սէրվէդ].

ՇՈԳԵՆԱՒԻ ՄԷՋ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Անցեալ իրիկուն, ժամ 11½ին, կամուրջէն Վոսփոր ուղեւորող Թիւ 43 շոգենաւուն մէջ Տ.քթ. Վիօլիի մէկ ծրարը գողցուեցաւ։ Տոքթորն, որ շոգենաւուն քովի խուցերէն մին նստած էր, պահ մը դուրս կ՚ելնէ, բայց վերադարձին այլ եւս չի գտներ ծրարը զոր հոն թողած էր։ Այս ծրարին մէջ կ՚գտնուէին կարեւոր թուղթեր։ Իրողութիւնը կ՚հաղորդուի շոգենաւուն պաշտօնէին, որ ուսերը թօթվելէ զատ ուրիշ բան չի կրնար ընել։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան Լէժէ պահականաւն, ընդունած հրամանի մը վրայ, երէկ Միջերկրական ծովու ուղեւորեցաւ։ Նոյն Թորփիլանաւն առժամապէս պիտի մնայ Բոթիէ ծովակալին տրամադրութեան տակ, Կրետէի ջուրերուն մէջ։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ. — Մալաթիոյ Հիւսնիմանսուր գաւառակին մէջ, Նիքոլի անուն յոյնի մը քովէն կեղծ քառորդներ գտնուած և արքունի փողերանացը զրկած են։ Ելմտական Նախարարութիւնն հրաման զրկեց հսկելու և անոնց շրջաբերութիւնն արգիլելու համար։

ՆԱԽԱՀԱՆԳՍՏԻ վերատեսչութիւնն յատուկ շոգենաւ մը դրաւ զինուորական ջրանկիրաց խմբին հրամատար Զէչէնեի փաշայի տրամադրութեան տակ, որպէս զի Վոսփորի գիւղերուն մէջ հրդեհ ծագած միջոցին կարենայ իր խումբերը շոգենաւով հոն փոխադրել։ Զէչէնեի փաշա նախընթաց օրը նոյն շոգենաւով պտոյտ մ՚ըրաւ Վոսփորի մէջ և երկու եզերքներն աչքէ անցուց։

ՍԻՄՔԷՇՀԱՆԷ.—Կայս. Իրատէ մը կ՚հրամայէ որ քաղաքային և զինուորական պաշտօնատունք իրենց պէտք ունեցած ոսկեթելերը մի միայն արքունի Սիմքէշհանէի արտադրութիւններէն հոգան, որք թէ՛ տեսակաւ եւ թէ ազնուութեամբ գերազանց են քան եւրոպական արտադրութիւնք, թէ՛ն իրենց աժնութիւնն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՍՈՒՏԱՆԻ ՑԱՂԹՈՒԹԻՒՆԸ.— [illegible].— Օմտուրմանէ կ՚հեռագրուի Սեպտ. 4 թուականաւ. «Այսօր, կիր., Խարթումի աւերակներուն վրայ, հոն ուր Զօր. Կորտոն զարնըւուած ինկաւ, զինուորական և կրօնական հանդիսաւոր և յուղիչ արարողութիւն մը կատարուեցաւ։ Անգլեւեգիպտական բանակին ընտրեալ սպաներ իրենց գունդերուն կողմէ, ինչպէս նաեւ Քիչնէր փաշա, Զօր. Կաթէյքըր, կիսաբաժնի հրամատարները ներկայ էին։ Զօրքերը գացին դէպ ի կառավարական շէնքին աւերակներն, որու տանիքին վրայէն 15 տարի առաջ, Զօր. Կորտոն Սուտանցիներէ պաշարուած՝ ի զուր կ՚դիտէր եւ կ՚սպասէր տեսնել հեռուէն գալիք անգլ. զինուորին կարմիր թիկնոցը. բոլոր զօրքերը մէկ գծի վրայ շարուեցան, անգլ. և եգիպտական դրօշները քով քովի կ՚ծածանէին աւերակներուն վրայ։ Ողջոյնի 4 թնդանօթ արձակուեցան, և զօրքերն «հուրրա»ներով օդը թընդացուցին, և բարեւի կեցան, մինչդեռ նուագածուք «Սաւուղի մահուան» քայլերգը կ՚նուագէին։ Աստուածաշունչէն հատուած մը կարդաց կրօնական մը և ուրիշներ աղօթքներ ըրին։ Ցետոյ սկովտացի զօրքեր սկսան իրենց սրինգով նուագել «ողբ» մը։ Ներկաներէն շատեր յուզուած էին և ոմանք կ՚արտասուէին իսկ։ Ամէնէն երջանիկն էր Սլադին փաշա՝ որ Էմիրին ձանկէն ազատելէն ի վեր այս օրուան յաղթանակին կ՚սպասէր անհամբեր։ Արարողութենէն վերջ, Սլադին փաշա սպաներն առաջնորդեց քաղաքին զանազան մասերը։ Կաթոլիկ միսիոնարաց շէնքը կեցած է դեռ, բայց ծածկուած է բազմաթիւ ծառերէ, որք 15 տարիէ ի վեր աճած և բարձրացած են։ Նուագածուաց հեշտալուր եղանակներէն զատ կ՚լսուէին բնիկներու և գերիներու աղաղակներն որք ուրախութիւն կ՚յայտնէին թէ անգութ և անողորմ գերութենէ ազատեցան։ Նուագածուք եղանակը փոխեցին, և ի յիշատակ Կորտոնի և իր ընկերներուն մահուան քայլերգ մը հնչեցուցին։»

—Հինգ թնդանօթակիրք յառաջացան Սպիտակ Նեղոսէն վեր։

—Սրտաշարժ և ցաւալի դէպքեր [illegible].—Նիզակաւորաց գունդէն Պըրն, կռուոյն էն տաք միջոցին սոսկալի վէրք մը առաւ Տէրվիշի մը սուրէն ու գնդակէ մը։ Բայց յանդուգն զինուորը միշտ կ՚յառաջանար։ Իր սպան հրամայեց իրեն դուրս ելնել և ետ դառնալ, բայց Պըրն աղերսական ձայնով մ՚ըսաւ. «Թող տուէք մէյ մ՚ալ յարձակիմ, տէր։» Տէրվիշ մը սուրի հարուածով կորեց յիմնապէտ Վէյզլի քիթն, և անմիջապէս վերջը նիզակ մը մխուեցաւ իր կուրծքին. իր վէրքերէն արիւն կ՚հոսէր, բայց իր թամբին վրայ նստած քաջալերեց իր մարդիկը մինչեւ պատերազմին վերջը։ Ցետնապետ Ցրիմէն եւս սոսկալի հարուած մ՚ընդունեց իր երեսին, բայց չկասեցաւ և առաջնորդեց իր մարդիկը մինչեւ վերջը։ Քանի մը նիզակաւորք որք վիրաւորուած էին՝ իրենց վէրքերը կ՚ծածկէին, որպէս զի չզրկուին «այս զուարճութիւններէն.» Շրդ. Հիւսարներու գունդէն, տեղակալ Ռօբմըլտ մեծմեծ դէմ առ դէմ եկաւ Էմիրի մը հետ և քիչ մնաց որ սպաննուէր։ Տեղակալն իր բոլոր ուժով սուրի սոսկալի հարուած մը իջեցուց զրահապատ Էմիրին և սուրը զրահին բախելով երկուքի ծռեցաւ. բայց Էմիրին սուրը վար չիջած՝ Ռօբմըլտ առանց ժամանակ կորսնցնելու ձեռքի սուրով անոր գլխուն զարկաւ և գետին տապալեց։ Անգլիացի ուրիշ սպայ մը Տէրվիշի մը իրեն ուղղած նիզակը մէկ կողմ ընելու ատեն, սուրը ձեռքէն թռաւ, և մազապուր ազատեցաւ ետեւէն եկող զինուորէ մը, որ վրայ հասնելով ձեռքի նիզակով Տէրվիշին գործը լմնցուց։ Պատերազմին վայրը գտնուող զանազան Թղթակիցք, Օմտուրմանի ճակատամարտին մէջ անհնարական էն փայլուն դիւցազնութիւնը կ՚վերագրեն Սուտանի ցեղապետին որդւոյն Էմիր Եագուպին։ Մարդ երբեք այդ աստիճան չէր արհամարհած մահն, որչափ Եագուպ, որ դրօշ ի ձեռին ձիաւորներու ստուար խումբի մը առջեն ինկած կ՚յառաջանար։ Մաքսիմի ռումբերն և եգիպտական զօրաց գնդակները կ՚աւլէին կ՚սրբէին Եագուպի հետեւորդները, բայց նա, անվեհեր, անխուռն կ՚յառաջանար միշտ։ Ցիր ու ցան եղած Տէրվիշք նորէն կը հաւաքուէին դրօշին շուրջը։ Անգլեւեգիպտական Թնդանօթները նորէն կ՚ակօսէին այդ խումբը։ Վերջապէս Եագուպի շուրջը քանի մը տասնեակ Տէրվիշներ միայն մնացին, որք հետզհետէ կ՚իյնային գնդակահար։ Եագուպ իր դրօշին քով կ՚կոչէր իր մարդիկը, բայց ռումբերը կ՚արգիլէին զանոնք մօտենալ՝ ջարդ ու կոտոր ընելով զանոնք։ Էմիրը մինակ մնաց իր դրօշին փաթթուած, բայց վերջապէս ան ալ ինկաւ։ Սլադին փաշա որ ճանչցած էր Էմիր Եագուպին դրօշը՝ սրընթաց գնաց անոր քով։ Էմիրը դեռ կ՚շնչէր, եւ իր ոսկերոտ թշնամւոյն սեւեռելով իր մարած աչքերն՝ իր շունչն աւանդեց անոր առջեւ։ Իր շուրջը վիրաւոր ինկած Տէրվիշներ վերջին ճիգ մ՚ևս ընելով, հրացաննին վերցուցին և կըրակ ըրին Անգլիացւոց վրայ, բայց եգիպտական զօրքերն անոնց ալ գործը լմնցուցին։ Ուրիշ էմիր մը պատերազմի դաշտին վրայ գտնուեցաւ մեռած, և իր մարմնոյն վրայ կային 20էն աւելի գնդակի ծակեր. բայց դրօշն իր կուրծքին վրայ բռնած էր դեռ։»

—Թայմզ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Տէյլի Թէլէկրաֆի որ Սուտանի մասնաւոր թղթակցէն ընդունած հեռագիրներն իր տրամադրութեան ներքեւ դրած է, որովհետեւ Թայմզի երկու թղթակիցներէն մին սպաննուած և միւսն ալ վիրաւորուած է։

—Հետաքրքրական է գիտնալ թէ Սուտանի արշաւախումբին ընկերացող և Օմտուրմանի ճակատամարտին ներկայ գտնուող անգլիացի թղթակիցներուն գրեթէ ամէնքն ալ ազնուական ընտանիքներու կ՚վերաբերին, և որոցմէ մին է Լ. Սալզպըրիի որդին՝ լորտ Սեսիլ։

ՍՊԱՆԻՈՅ Խորհրդարանին երկու ժողովները անցեալ ԴՇ. շատ յուզումնալից նիստեր ունեցան։ Երեսփ. Ժողովին մէջ հանրապետական Մ. Սալմէրոն առաջարկ մը մատոյց, որով կ՚պահանջէր որ քննուին կառավարութեան պատասխանատուութիւնները՝ (Ա.) Ձեռք չառնելուն պատերազմին յաջողութեան համար պէտք եղած միջոցները. (Բ.) Ամօթալի հաշտութիւն մը ստորագրելուն համար, և (Գ.) Սահմանադրութիւնը բռնաբարելուն համար։ Մ. Սակաստա անմիջապէս պահանջեց որ նիստը գաղտնի ըլլայ։ Այս պահանջում 47ի դէմ 102 քուէով ընդունուելով, փոքրամասնութիւնն աճապին աղմուկ հանեց. Մ. Սալմէրոն պոռաց. — «Հանդիսաւոր կերպով խօսք կուտամ երկրին թէ Հանրապետականք Ժողովրդեան պիտի ծանուցանեն դռնփակ նիստի մէջ եղած բոլոր խորհրդակցութիւնները, որովհետեւ որոշած ենք բռնաբարել կառավարութեան մեր վրայ պարտք դրած գաղտնապահութիւնը։» Ասոր վրայ Հանրապետական և Քարլոսեան երեսփոխանները սրահէն մեկնեցան, և Մ. Սալմէրոնի առաջարկը չկրցաւ վիճարանութեան ենթարկուիլ։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.ի բացորոշ հրամանին հակառակ, գերման բանակին սպաները դարձեալ խաղամոլութեամբ կ՚զբաղին. Անցեալներն Սաքս-Քոպուրկի Ալֆրէտ

իշխանը մէկ անդամուն երեք հազար անգլիական ոսկի կորսնցուց, և կէօձէ անուն տեղակալ մը՝ իր ամբողջ հարստութիւնը։ Այս վերջինին և ուրիշ սպայի մը մէջ կռիւ ծագելով, և մինչև իսկ մենամարտի հրաւէր ըլլալով, գնդապետը գործը կայսեր ականջը հասցուց։ Ն. Վեհափառութիւնն իրեն քով կանչեց իշխանն և հրամայեց որ մինչև Սեպտ. 30 արձակուրդ առնէ և բանակէն հեռանայ։

ԲՈՐ-ՍԱՒՏԷՆ կ'հեռագրուի թէ Լորտ Չարլզ Պերսֆորտ Պրիդանիա շոգենաւով անկէց Չինաստան մեկներ է։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԷՆ կ'հեռագրուի թէ մեծ կարեւորութիւն չի տրուիր սա՛ լուրին թէ գերմանական մարտանաւերը կ'պատրաստուին գրաւել Փիլիպպեաններէն մէկ կամ երկու կղզի։ Կառավարութիւնն համոզուած է թէ ոչ մէկ պետութիւն պիտի ձեռնարկէ Փիլիպպեանց ներկայ վիճակը չփոթութեան մէջ ձգել՝ Հաշտութեան Ցանձնաժողովին խորհրդակցութիւններէն յառաջ։

—Փիլիպպեանց ապստամբներն ի մօտոյ մեծ միթինկ մը պիտի գումարեն Մանիլայէն երեսուն մղոն դէպ ի հիւսիս Մալոլոս քաղաքին մէջ, որոշելու համար թէ իրենց կարծիքով ի՛նչ պէտք է ըլլայ կղզեխումբին ապագան։ Ակինալտօ միշտ Մանիլայի կ'սպառնայ երկաթուղիին գիծը բռնելով և փորձելով արգիլել քաղաքին պարենաւորումը։

ՊԻՍՄԱՐՔ իշխանին յիշատակին նուիրուելու համար Բրոֆ. Պէկաս՝ Վիլհէլմ կայսեր հրահանգներուն համեմատ՝ կ'պատրաստուի արձանի օրինակ մը հանել որ պիտի դրուի Պերլինի նոր մայր-եկեղեցիին մէջ։ Արձանը պիտի ներկայացնէ իշխանին կենդանութեան ատեն ունեցած դէմքը, և ուրիշ երկու դէմքեր, մին գլխուն և միւսը ոտքերուն վրայ, բռնեւ խորհրդանշան Զօրութեան և Արդարութեան։ Ամբողջ արձանը սպիտակ մարմարիոնէ պիտի շինուի։ Կայսրը կրկին և կրկին տեղեկութիւն կ'պահանջէ գործին համար, և կ'փափաքի աւարտած տեսնել զայն Պերլին դառնալուն։

—Րայխսթակին ճակատը դրուելիք Պիզմարքի մեծ յիշատակարանը, զոր պիտի պատրաստէ միւնոյն արուեստագէտը, պիտի ներկայացնէ պատանի մը, աջ ձեռքը գիրք մը բռնած, և Գերմանիա՝ ոտքը վագրի մը վրայ դրած պատկառելի երեւոյթ մը պիտի առնէ։ Պիզմարքի դէմքը վեց մէթր բարձր պիտի ըլլայ։ Այս արձանին պատուանդանը լմնցած է, բայց պատանիին և Գերմանիոյ դէմքերուն կաղապարները տակաւին շինուած չեն։

—Բէօրիկ անուն հիւանդապահ մը 1890 մայիս 1էն սկսեալ մինչեւ 1898 մայիս 3, Պիզմարքի մազերը կտրելու մեծ բարեբախտութիւնն ունեցած է։ Բէօրիկ ցոյց կուտայ իշխանին սենեկապանին տոմսերն, որոցմով զինքը կ'հրաւիրէր Պիզմարքի մազերը կտրելու։ Այս բախտաւոր սափրիչն հիմա կ'պնդէ թէ Պիզմարքի հաւանութեամբ ամէն անգամ խնամով կ'ժողվէր և կը պահէր կտրած մազերը։ Բէօրիկ կը խորհի մաս առ մաս ծախու հանել այս «գանձ»ը։

ՉԱՐԻՆ առաջարկած խաղաղութեան Դեսպանախորհրդին վրայ խօսելով, Նովոսդի կ'գրէ. «Խորհրդակցութեանց գլխաւոր նիւթը պիտի ըլլայ Ալզաս-Լօռէնի խնդիրն, որուն լուծման համար ճիշտ ժամանակն եկած է հիմա։ Ֆրանսական ազգին վիրաւորուած արժանապատուութիւնը գոհացում կ'պահանջէ Ֆրանսական հայրենիքէն յափշտակուած հողային կտորի մը համար։ Աւելորդ է կարծել թէ անոնք իրենց պահանջումէն ետ պիտի միան առանց ո և է փոխարինութեան։ Համոզուած ենք որ Ֆրանսայի բոլոր բարոյական և քաղաքական ուժերը միաձայնութեամբ պիտի հաւանին որ Ալզաս-Լօռէն իր բախտին թողուի, այնպիսի վարչութեամբ մը՝ որ ապահովէ անոր ազատութիւնն ու բարօրութիւնն։ Արդար է նաև Գերմաններուն արժանապատուութիւնն, որք ոյժով փարած են արիւնաուշտ պատերազմէ մը վերջ (զոր իրենք չգրգռեցին) գրաւուած հողին։ Ալզաս-Լօռէնցիներուն մասամբ մը գերմանական ծագումն և այդ գաւառներուն 21 տարիէ ի վեր գերմանական վարչութիւնն այս գաղափարին կ'նպաստեն։ Գերմանացւոց արժանապատուութիւնն ալ գոհացուած կ'ըլլայ, քանի որ խնդրոյն կարգադրութիւնը փափաքելի է անեղերական խաղաղութեան բարձր գաղափարով, որուն համար ամէն զոհողութիւն ընել կ'արժէ։» [Բայց Ռուսիա ի՛նչ զոհողութիւն պիտի ընէ, այս կէտը կը մոռնայ ըսել Նովոսթի։ Ծ. ԽՄԲ.]

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ծագեցաւ անցեալ ԴՇ. ի Համպուրկ, բամպակի մթերանոցներու մէջ։ Վնասը 1 միլիոն մարք կ'հաշուուի։ Հրդեհը ծագում առեր է բամբակի հակերու բռնկելէն։

—Զուիցերիոյ Շէվըր քաղաքին մէջ, Ռոն գետի ելեկտրական շարժիչ ուժի գործարանին մէջ ալ հրդեհ ծագեցաւ։ Վնասը մէկ քանի միլիոն Ֆր.ի կ'համնի, բայց անուղղակի վնասները շատ մեծ են, որովհետեւ բազմաթիւ ճարտարարուեստի գործարանք զուրկ մնացած են շարժիչ ուժէ։ Ժընեւի ելեկտրական լոյսերն անցեալ ԴՇ. գիշեր այս պատճառաւ մարեցան յանկարծ։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ Վիլհէլմինա թագուհւոյն թագադրութեան ի պատիւ հանդէսներ կատարուեցան Թրանսվալի մէջ մեծ յաջողութեամբ։ Ժողովուրդն, առանց ազգի խտրութեան, մասնակցեցաւ հանդէսներուն։

ՏԻԿԻՆ ԿԼԱՏՍԴՈՆ չաբաթէ մը ի վեր հիւանդ է և Հարտընէ դուրս չելներ։ Ընտանիքին բժիշկներն յաճախ կ'այցելեն իրեն։

ԼԷՕՆ ԴՈԼՍԴՈՅ, ռուս մեծ գրագէտն անցեալ ՇԲ. օր եօթանասնեորդ տարին թեւակոխեց, մարմնով և մտքով կատարելապէս քաջառողջ վիճակի մէջ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՑԻ լրագրապետ մը, Թիլաք անունով, որ անցեալ տարի Պոմպայի դատարանին կողմէ 18 ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր խռովութիւն գրգռող յօդուածներ հրատարակելուն համար, Թագուհւոյն կողմէ ներման արժանանալով, ազատ պիտի թողուի պատիժին 10րդ ամիսը լրացնելէ ետքը։

ԱԼԶԱՍ-ԼՕՌԷՆ.— Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ կ'պախարակէ գերման ոստիկանութեան խիստ ընթացքն Ալզաս-Լօռէնի մէջ, հետեւեալ իրողութիւնը մէջ բերելով. «Ֆրիպուրկցի ուսանող մը, որ Մէձ գնաց այցելելու ընտանիքի մը՝ որուն մէկ անդամը գերման սպայ մ'է, ձերբակալուեցաւ երկաթուղիէն իջած պահուն, վասն զի իր ժամացոյցէն կախած էր ֆրանսական գոյնով ժապաւէն մը, մինչդեռ այդ գոյնն ուսանողներու ընկերակցութեան գոյնն էր։ Երիտասարդը շատ նեղութիւն կրեց մինչեւ որ հասկցուց թէ ժապաւէնին գոյնը գրգռիչ հանգամանք մը չունէր բնաւ։»

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀ
ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

Կայսրուհին ՇԲ. կէս օրէն ետք մեկնեցաւ Ժընեւի Պօռիվաժ պանդոկէն։ Նաւամատոյց երթալու պահուն գետինն ինկաւ, յետոյ ոտքի հանուելով կրցաւ մինչեւ շոգենաւ երթալ ուր զգայազիրկ եղաւ։ Նաւապետը չուզեց մեկնիլ, բայց կայսրուհւոյն հետեւորդներուն ստիպմանց վրայ ճամբայ ելաւ։ Բարափէն դուրս ելնելէ վերջ, շոգենաւը կանգ առաւ, յետոյ նորէն նաւամատոյց դարձաւ, ուր իմացուեցաւ թէ կայսրուհին չէր ուշաբերած։ Այն ատեն պատգարակով մը Պօռիվաժի պանդոկը տարուեցաւ։ Պանդոկ հասնելէն քանի մը վայրկեան ետք մեռաւ։

—Ժընեւի առեւտրական սենեկի անդամ Մ. Թիսէ որ ականատես եղած էր մահուան պարագաներուն, կ'յայտարարէ թէ կայսրուհին նաւ հասնելուն, ինք բժիշկ մը կանչած էր։ Նաւապետը փութաց կայսրուհւոյն քով, որուն կ'ընկերանային պատուակալ տիկին մը և սպասաւոր մը միայն. վայրկեան մը այնպէս կարծուեցաւ թէ կ'ուշաբերի։ Պատուակալ տիկինն հարցուց կայսրուհւոյն թէ շատ կ'տառապի՞. «Ո՛չ» պատասխանեց Ն. Վեհափառութիւնը։ Պանդոկին մէջ բժիշկն ի զուր փորձեց շնչառութիւնը դիւրացնել արուեստական կերպով, շփումներ ընելով։ Կայսրուհին մեռած էր։ Մահուանէն առաջ քահանայ մը վերջին օծումը տուաւ։ Երբ մահն հաստատուեցաւ, բոլոր ներկայք ծունկի գալով աղօթեցին։

—Գաւառային կառավարութիւնն արտաքոյ կարգի խորհուրդ գումարեց։ Կայսրուհին անպաշտօն կերպով Ուր. Ժընեւ եկած էր։ Զերմուկներն երթալ կ'ուզէր, հետը պատուակալ տիկին մը կար. մնացեալ հետեւորք մեկնած էին արդէն։—Մեռելական սենեակը մատուռի փոխուեցաւ։ Հանգուցելոյն հետեւորդք միայն կրնան մտնել հոն։

—Ժընեւի կառավարութեան հրաւէրով, ժողովուրդն և իշխանութիւնք ի նշան յարգանաց և համակրութեան առ կայս. գերդաստանն և առ աւստրիական ժողովուրդն, Պօռիվաժի օթեւանին առջեւէն կարգաւ անցան, ուր կ'գտնուէր տարաբախտ կայսրուհւոյն դիակն։ Այս հանրային ցոյցի միջոցին գոցուած էին բոլոր վաճառատուններն ու գրասենեակները։

—Ֆրէմտէնպլաթ կ'ծանուցանէ թէ կայսրուհւոյն եղերական վախճանին տխրագդեցիկ լուրն առնելուն պէս, կայսրն ըսեր է. «Ձեզ կրնար ըմբռնել թէ կին մը՝ որ իր բովանդակ կեանքին մէջ ոչ մէկուն չարիք ըրած եւ մի միայն բարիք գործած էր, ինչպէ՞ս կրնար այսպիսի եղերական ճակատագիր մ'ունենալ»։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'իմանայ թէ կայսրը, կայսրուհւոյն դժնդակ մահուան գոյժին վրայ, արտասուեր և հեծկլտալով ըսեր է. «սակայն այս աշխարհիս մէջ ոչ մէկ չարիք խնայուեցաւ ինձ»։ Կայսրուհւոյն մարմինը Սեպտ. 15ին Վիեննա պիտի փոխադրուի և յուղարկաւորութիւնն ալ 17ին պիտի կատարուի։

—Զուիցերիոյ կառավարութիւնն, իր դեսպաններուն միջոցաւ, տխուր դէպքը ծանոյց Եւրոպական տէրութեանց և Ամերիկայի։ Միանգամայն իր Վիեննայի դեսպանին միջոցաւ համակրութիւն և խորին վշտակցութիւն յայտնեց Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր և իր կառավարութեան։ Մ. Նահանգաց հանրապետութեան նախագահն ևս ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր։ Իտալիոյ նախարարապետն հրաման տուաւ որ ազգային դրօշը՝ սև շղարշով՝ կէս պարզուի բոլոր կառավարական շէնքերուն վրայ։

—Զուիցերիոյ դաշնակցային խորհուրդն արտասովոր նիստ գումարեց, և հրատարակել տուաւ այս եղերական մահուան մանրամասնութիւնները։ Էլիզապէթ կայսրուհւոյն մարմնոյն վրայ կատարուած դիազննութիւնն հաստատեց թէ արեան ներքին համախռնութիւն մը յառաջ եկած էր։ Բժիշկներն հաստատեցին թէ կայսրուհին չէր տառապած. դէմքին արտայայտութիւնն ամենեւին չէր փոխուած. աւելի արտայայտութենէն մեռած էր քան արտաքին պատճառաւ։ Կայսրուհւոյն մարմինը զմռսուեցաւ։ Բժիշկները մեկնելէ առաջ, մարմինը կապարապատ դագաղի մը մէջ դրին, որոյ մօտ կ'հսկեն գթութեան քոյրեր։

—Բէշդայի Ազգաց ժողովն ու խորհրդարանն արտասովոր նիստ գումարեցին։ Նախագահները պարագային յարմար ճառեր արտասանեցին՝ ազգին խորին վիշտն յայտնելով կայսրուհւոյն անմոռանալի կորուստեան առթիւ, և անկեղծ վշտակցութիւն առ կայսրն որուն կ'միանայ ազգն սգոյ զգացմամբ։ Ժողովներն որոշեցին դադրեցնել իրենց նիստերը մինչև երրորդ օրն յետ յուղարկաւորութեան, և յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելով, 30 օր սուգ պահել։

—Կայս. հրամանաւ, Հունգարիոյ և Չեխիոյ ուրիշ մեծ ռազմափորձերը պիտի չկատարուին։ Կայսրը Շէօնպըրինի դղեակն է միշտ։ Կ'հերքուի այն լուր թէ Ֆ. Եօզէֆ կայսեր առողջութիւնը խանգարուած ըլլայ։ Իր շուրջը գտնուողները կ'հիանան անոր դիւցազնական համակերպութեան համար, հակառակ զգացած մեծ ցաւին։ Վեց ամիս սուգ պիտի պահուի։ Առաջին երկու ամիսը խիստ մեծ սուգ, յաջորդ երկու ամիսը միջին սուգ, և միւս երեք ամիսը փոքր սուգ։ Հօֆպուրկի պալատն և Շէօնպըրինի դղեակը մեծ բազմութիւն կ'դիմէ ցաւակցութեան համար։ Օտար դեսպանատանց վրայ սգոյ դրօշակ պարզուած է։ Դեսպանք և պապական նուիրակն արտաքին գործոց պաշտօնատունն երթալով ցաւակցութիւն յայտնեցին։ Գերման դեսպան Էօյլէնպուրկի դուքսն իրիկունը Վիեննա դարձաւ Թիրոլէ ուր գացած էր արձակուրդով։ Գաւառներու մէջ խոր տպաւորութիւն ըրած է կայսրուհւոյն մահը։ Մեծ սուգ կ'տիրէ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ։

—Աւստրիոյ կայսրուհւոյն մահուան առթիւ, Բերայի ու Պէօյիւքտէրէի աւստրիական դեսպանատուները, Թառաբիոս ու Հիւմ պահականաւերը, Լոյտի ընկերութեան պաշտօնատունն, աւստրիական շոգենաւերն ու աւստրիական հպատակաց տուները, դպրոցներն ու վաճառատուներն ի նշան սգոյ սև շղարշներով ծածկուած են։ Երէկ շատ մը նշանաւոր անձինք դեսպանատուն երթալով, իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին։ Դեսպանք ցաւակցական այցելութիւն տուին Պառոն Քալիչէի։ Երէկ աւստրիական հպատակաց երեւելիները ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեցին Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր։ Յունաց Պատրիարքն ևս երէկ առաւօտ ցաւակցութեան հեռագիր մը ուղղեց դեսպան Պառոն Քալիչէի։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՈՅՆ.— Վիեննայի մէջ Կոլուխովսքի կոմս ամէնէն առաջ եղերական դէպքին լուրն առաւ։ Շփոթած և խելքը գլխէն գացած, չէր գիտեր ի՛նչ կերպով կայսեր իմացնել լուրը։ Անմիջապէս կայս. Թիկնապահ կոմս Բաառի հեռաձայնով իմաց տուաւ և ինքն ալ իր պաշտօնատեղիէն Շէօնպըրուն ճամբայ ելաւ։ Ճիշտ նոյն ժամուն կոմս Թունի նախագահութեան ներքեւ դահլիճը գումարուած էր. Նախարարք ցաւալի լուրն առնելնուն ամէն բան թողլով կայսեր քով փութացին։ Կայսրը Բաառ և Կոլուխովսքի կոմսերէն եղերական գոյժը լսելուն պէս սկսաւ հեծկլտալ և գլուխը ձեռքերուն մէջ աթոռի մը վրայ ինկաւ։ Լաւ մնջիկ դառնապէս կ'արտասուէր։ Ներկայք խորապէս ազդուած էին կայսեր վիճակէն։ Կայսրը խիստ քիչ կ'խօսէր և դիմագծերէն յայտնի էր իր ներքին հոգեկան վիճակը։ Ժամ 5ին կոմս Բաառէն և քանի մը պալատականներէն զատ, Պալատի պաշտօնեաներէն ոչ ոք դէպքին մասին տեղեկութիւն ունէր։ Ժամ 6ին միայն լուրը տարածուեցաւ անբացատրելի իրարանցումի տեղի տալով։ —Ցաւալի գուժն անմիջապէս հեռագրուեցաւ արքհդքուհի Ստէֆանիին, որ Հէսի արքունիքն այցելելու համար Տարմշտատ կ'գտնուի, ինչպէս նաև կայսրուհւոյն աղջկան արքհդքուհի Վալերիին։

[Մանրամասնութիւնք վաղը]

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ.— Բարիզ, 10 Սեպտ.— Աժանս Հավաս կ'հերքէ թէ Պատժական դատարանին նախագահն ըսած ըլլայ որ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութիւնն ըստ օրինի անկարելի է։

—Էսդէրհազիին փախուստը կը հաստատուի, Օստէնտի ճամբով Լոնտոն հասած ըլլալու է այսօր։

Էսդէրհազիին փախուստը կարելի չէր արգիլել։ Որ և է օրինական քննութեան ներքեւ չէր և դատարանները զինքն անպարտ հռչակած էին։ Էսդէրհազիին փախչելովը խարդախութեան գործին մասնակիցները կարելի պիտի չըլլայ գտնել, գէթ առայժմ։ Հանրի պէտք էր որ մեռնէր, Էսդէրհազին փախչէր, որպէս զի խարդախողներուն դէմ ապացոյցներ գտնելը դժուարանար։ Կ'ըսուի թէ ոստիկանութիւնը Ժուանվիլ լը Բօնի մէջ խուզարկութիւններ ընել տուած է Գերմանիայէն եկած նամակները գրաւելու համար։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 11 Սեպտ.]

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԷՆ կ'հեռագրուի Սեպտ. 8 թուով. Մր. Չէմպըրլէյնի հարցուեցաւ թէ Ամերիկա այցելելը Փիլիպպեանց խնդրոյն հետ առնչութիւն ունի՞ և թէ եկա՞ծ է Մեծն Բրիտանիոյ շահերը պաշտպանելու կղզեխումբին մէջ։ Մր. Չէմպըրլէյն այս հարցման վրայ խնդալով, ըսաւ թէ այդ զրոյցը բոլորովին անհիմն է, թէ ինքն եկած է միայն պարզապէս այցելութիւն տալու իր ազգականներուն։

ՕՄՏՈՒՐՄԱՆԷ Սթանտարտի թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ այդ քաղաքին մէջ վստահելի բնիկի մը հետ տեսակցութեան միջոցին, այս վերջինն յայտարարեց թէ 1885 Յունուարին Խարթումի պաշարման և ռմբակոծման ներկայ եղած էր ինքն, և աչքովը տեսած էր որ Տէրվիշները Կորտոնի գլուխը բռնած Խարթումէն Օմտուրման բերին ուրախութեան վայրագ ճիչեր արձակելով։ Կորտոնի անգլուխ մարմինը գետը նետեցին, իսկ գլուխը դրին բարձր ցիցի մը վրայ, որ պէտք ամէնքը կարենային տեսնել զայն և տարակոյս չունենալ թէ Սպիտակ Փաշան իրօք մեռած էր։ Գլուխն երեք օր ցիցին վրայ մնաց, բնիկը չի գիտեր թէ այդ գլուխն ի՛նչ եղաւ։ Ճակատամարտէն վերջ դէպի Քորտոֆան փախչող Տէրվիշները՝ ծարաւէն չկրնալով անապատին մէջ մնալ, հետզհետէ գետեզերքները կ'վերադառնան, առանց սակայն նեղութեան պատճառ տալու Անգլիացիներուն։

—Մինչեւ որ Խմիրը ձեռք իյնայ, ո և է նոր արշաւանք տեղի չպիտի ունենայ Սուտանի կողմերը։ Սպիտակ Նեղոս ղրկուած չորս թնդանօթակիրներէն մին Խմիրին ետեւէն ինկած է, միւսները ետ դարձան։ Թայմզ կ'ըսէ թէ գերի բռնուած Տէրվիշները պիտի գործածուին անգլեւեգիպտական բանակին մէջ։

—Ուկանտայէն եկած վերջին սուրհանդակով լուր առնուած է թէ Մաքտոնալտ հազարապետ Մայիս 27ին այդ կողմերը կ'գտնուէր դեռ։

— Օմտուրմանէ կ'հեռագրուի թէ քաղաքին անկումէն քանի մ'օր առաջ Խմիրը լսելով թէ Ֆաշօթա քաղաքն եւրոպացիներէն գրաւուած է, անմիջապէս երկու շոգենաւ ղրկեց այս լուրն ստուգելու համար։ Ասոնցմէ մին ետ դարձաւ և Օմտուրմանը Քիչնէր փաշայէն առնուած տեսնելով, անձնատուր եղաւ անոր։ Նաւապետը կը ծանուցանէ թէ Ֆաշօթա եւրոպացիներէ առնուած է։ Շոգենաւը սաստիկ ռմբակոծուեցաւ և հազիւ ազատեցաւ։ Նաւաստիներէն շատեր մեռան և վիրաւորուեցան։ Վերջին լուրերու նայելով Ֆաշօթա գաղղիացիներէն գրաւուած է, որովհետեւ նաւուն մէջ նետուած գնտակները գաղղիական հրացանի գնտակներ են։ Անգլիական տորփիլին ճամբայ ելաւ։

ՉԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԵԱՆ առաջարկին վրայ խորհրդակցելու համար Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Քանէվարօ ծովակալ, որ Լուսէրնի լճին եզերքն օդափոխութեան գացած է, իր քով կանչեց Բարիզի, Վիեննայի և Պերլինի իտալական դեսպանները։ Արդէն եւրոպական բոլոր դահլիճներն այս միջոցիս կարծեաց փոխանակութիւններ կ'ընեն Չարին ծանօթ առաջարկին վրայ։

—Օտեսայէ կ'հեռագրուի թէ Չարը շատ գոհ մնացած է եւրոպական դահլիճներուն կողմէ իր առաջարկին ըրուած ընդունելութենէն։ Վայրկենէ վայրկեան կ'սպասուի որ Ռուսիա՝ առաջարկուած դեսպանախորհրդին գումարման տեղին և թուականին վերաբերեալ նոր ծանուցագիր մը ղրկէ պետութեանց։

—Գերման և աւստրիական թերթեր Ալզաս-Լօռէնի չէզոքացման մասին Նովոսթիի տուած լուրերուն կարեւորութիւն չեն տար։ Կ'ըսեն թէ ռուս թերթը դիտմամբ հրատարակեց այդ լուրը, ցուցնելու համար որ Ռուսիա գոհ մնացած է Օմտուրմանի յաղթութեան առթիւ Վիլհէլմ կայսեր Անգլիացւոց ուղղած շնորհաւորութիւններէն։

— Ընդհանուր զինըլկեցութեան համար Մր. Չէմպըրլէյնի կարծիքը հարցնելով, նախարարը պատասխանեց թէ Զարը բարեմտութեամբ ըրած է այս առաջարկը։ Մր. Չէմպըրլէյն յարեց թէ ի մօտոյ պիտի շինուի Աթպարայէն Խարթում տանող երկաթուղին։

—Պիրմինկէմի (Անգլիա) Լորտ քաղաքապետին նախագահութեամբ այսօր միթինկ մը պիտի գումարուի, Խաղաղութեան Դեսպանախորհրդին գումարման ի նպաստ որոշմնագիր մը քուէարկելու համար։ Անգլիոյ զանազան քաղաքներուն մէջ Չարին առաջարկութիւնը նպաստաւոր ընդունելութիւն կ'գտնէ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԻ ֆրանսական դեսպան Մոնթէպէլլօ կոմսին հրաժարման զրոյցը կ'հերքուի։

ՉԱՐԸ Վիլհէլմ կայսեր ղրկեց Աղեքսանդր Բ.ի յիշատակարանին բացման առթիւ պատրաստուած ոսկի, արծաթ և պղնձէ մեծ ու փոքր չքադրամներն, որք թաւշապատ գլրոցի մը մէջ դրուած էին։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.— Սպանիոյ Երեսփ. Ժողովին ԵՇ. օրուան նիստին վերջաւորութիւնն որ դանդաղ էր շատ յուզումնալից եղաւ։ Բոլոր հանրապետական երեսփոխանք բուռն յարձակումներ ըրին կառավարութեան դէմ։ Մ. Սակասդա ի զուր փորձեց հանդարտութիւնը վերահաստատել։ Նոյն քան առաջարկեց նոր նստաշրջանի մը հրաւիրել Խորհրդարանը, կառավարութեան պատասխանատուութեանց վրայ վիճարանելու համար, պայմանաւ որ անմիջապէս վաւերացուի Ուաշինկդընի յիշատակագիրը։ Հանրապետականք չընդունեցին Սակասդայի զանազան առաջարկներն, և պահանջեցին գաղտնի նիստի մը մէջ վիճարանել հաշտութեան յիշատակագրին վրայ։

—Փոքրամասնութեան երեք կուսակցութիւնք, Հանրապետականք, Քարլոսեանք և երկպառակող Պահպանողականք, ԵՇ. իրիկուն գումարուելով որոշեր են չմասնակցիլ Երեսփ. Ժողովին վիճաբանութեանց, որպէս զի կառավարութիւնը չկարենայ համբաւել նկատել զիրենք իր ընթացքին։ Բայց ասոնք որոշեր են նաև միացած մնալ՝ որչափ ատեն որ հարկ ըլլայ Սահմանադրութիւնը պահպանելու։ Որոշեր են նաև իրենց ընթացքը բացատրել ժողովրդեան՝ հրատարակութեան տալով իրենց գրի առած մէկ պաշտօնագիրը։ Երեք կուսակցութեանց պետերուն յանձնուեցաւ ամէն կարելի միջոց ի գործ դնել անոր հրատարակութիւնն յաջողցնելու համար։

—Լիպէրալ կ'ըսէ թէ հաշտութեան յիշատակագրին՝ Խորհրդարանին կողմէ ընդունուելէն վերջ, այսինքն այս շաբթուան մէջ, Մ. Սակասդա իշխանութենէ պիտի հրաժարի։ Այս անկման հետեւանօք, Սպանիոյ արդի կուսակցութեանց մէջ կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 12 Սեպտ. — Լիւչէնիի երկու ընկերները ձերբակալուեցան Լօզանի մէջ։

—Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը Մեծ-Տէրութեանց զեկուցում մ'ըրաւ, խնդրելով ազդարարել Զուիցերիոյ, որպէս զի օտար երկիրներէ Զուիցերիա ապաստանող գաղթականներուն վիճակը քննելէ յետոյ միայն ընդունի զանոնք իր երկրին սահմաններէն ներս։

ՀՌՈՄ.—Կ'հերքուի այն լուրը թէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրն, իր կրած վերջին կորուստէն զգածեալ, փափաք յայտներ է Աւստրիայէ դուրս բնակութիւն հաստատել։

ԺԸՆԷՎ.— Կայսրուհւոյն մարմինը ԴՇ. [վաղը] պիտի փերցուի և դագաղն ուղղակի Վիեննա պիտի տարուի։ Յուղարկաւորութիւնը վերջնապէս որոշուած է Սեպտ. 17ին կատարել ի Վիեննա։

—Բեղկրատսպուրկէ կ'հեռագրեն թէ Լի-Հունկ-Չանկի պաշտօնանկութեան լուրը մեծ յուզում պատճառեր է Ռուսիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ։

—Հաւանական է որ այսօր նախարարապետ Մ. Պրիսոնի նախագահութեամբ գումարուող Նախարարաց խորհուրդն իր վերջնական որոշումը տայ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան մասին։

—Գնդ. Բաղի տիւ Բլամի դէմ բացուած նախաքննութեան, ինչպէս նաեւ Վճարեկ ատենի որոշմնագրին հետեւանօք, որ կ'բարեփոխէր Ամբաստանիչ Ատենի որոշումները, պատերազմական նախարարը գործօն ծառայութենէ դադրեցուց զինք. Բաղի տիւ Գլամ, Էսդէրհազիի գործին մէջ ունեցած յանցապարտ մասնակցութեանց համար։

—Դատական նախարարը տակաւին աւարտած չըլլալով Տրէյֆիւսի դատին թղթածրարին քննութիւնը, նոր պայմանաժամ խնդրեց։

—Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ մեկնեցաւ ներկայ գտնուելու մեծ ռազմափորձերուն։ Վաղը Մուլէն կ'ժամանէ։

—Զօր. Զիւռլէնտէն պիտի չընկերանայ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի՝ ներկայ գտնուելու մեծ ռազմափորձերուն։ Բարիզ կ'մնայ շարունակելու համար Տրէյֆիւսի դատին թղթածրարին քննութիւնը։

ՎԻԵՆՆԱ, 12.— Բոլոր թերթերը որոտայոյզ կերպիւ կ'արտայայտեն ժողովրդեան ցաւը կայսրուհիին մահուան առթիւ։

—Կայսեր և իր աղջկան՝ Մարի Վալէրի արքհդքսուհիին տեսակցութիւնն յոյժ աղեխարշ եղաւ։ Հայր և դուստր երկար ատեն արցունքներու և հեծեծանքներու մէջ գիրար գրկած մնացին։ Բոլոր Վիեննա սեւով պատեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Նախարարաց խորհուրդը մերժեց Բիքառի արձակման խնդիրը։

ԺԸՆԷՎ.— Լուչէնիի մեղսակիցները չեն գտնուած եւ հաւանական կ'թուի թէ մեղսակից չունի։

ԲԷՇՏԱ.— Քաղաքապետութիւնն որոշեց Թագուհիին արձանը կանգնել։

ՏՕՔԹ. Ա. ԹԱԳԻՈՐԵԱՆ
Վիւրթըմպէրկի Բժշկ. Համալսարանէն
ՍԱՆԿԱՐԱՐ ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Տղայոց Ներքին հիւանդութեանց
Բարիզի մէջ իր ուսման շրջանն աւարտելէ և երկար ժամանակ տեղւոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձառութիւն ստանալէ ետքը, Կ. Պոլիս դարձած է, և իր բնակութիւնն հաստատած է Գատըգիւղ, Թատրոնի մօտ, Քիրիլոս փողոց, թիւ 28։ Կ'ընդունի հիւանդներ ԲՇ, ԴՇ, ՈՒՐ, կէս օրէն առաջ, ժամ 2էն $4\frac{1}{2}$։ Իսկ ԳՇ. և ՇԲ. օրերը կէս օրէ ետքը Սկիւտար, Սէլամսըզ, Ղուկասեան Նշան էֆ.ի դեղարանը։ Վկայեալ աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ։ 10—1

ՏՔԹ. ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ՊԷՅ ԱՐԱՊԵԱՆ
Իր ի Դարդանէլ ունեցած առժամանակեայ պաշտօնէն վերադարձած ըլլալով, ըստ առաջնոյն հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր իր բնակարանը Գումգարու, Պալի փաշա, թիւ 75, առաւօտները մինչև ժամը 4 և երեկոյները 10էն վերջը, Ուրբաթ օրերը ձրի կը նայի 7—10։ 6—5

ՍԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ գիները բաւական ինկած էին թէ՛ Եւր. և թէ մեր Սակարանին մէջ։ Այնպէս որ, հօս պահ մը Քոնս.ը 24 ղրշ. 12 փր. և Երկաթ.ն 107ուկէս Փր. եղան։ Բայց այսօր քիչ մը աւելի բարձր են սակերն, և հետեւաբար հօս ալ Քոնս.ը 24 ղրշ. 16 փր. ու Երկաթ.ն 108 մէկ քառ.։

—Այս օրուընէ սկսեալ Ղալաթիոյ Սակարանը պիտի բացուի Յունկէսին և գոցուի 11ին (Ը. Թ.)։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	24	14
Ամէնէն բարձր գին	»	24	17½
Ամէնէն վար գին	»	24	12
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108	⅛
Ամէնէն բարձր գին	»	108	¼
Ամէնէն վար գին	»	107	⅞

ԲԱՑՈՒՄ 1 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.Գ.Կ.	Օ.Ո.	24	16
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108	¼
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ.Ո	9	15
Երկրագործական Պանքա	»	8	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա.Ո.	3	13
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ո	4	02
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	710	—
» ժուիսանս	»	210	—
» պարտաթ.	»	498	—
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	312	—
Քարափ Կ.Պոլսոյ	»	469	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	1	25
» ութ օրուան	»	3	—

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	34
Մէթալիք	»	97	20
Ռուպլ թղթադրամ	Օ.Ո.	8	58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109	20
Բարիզ 3 »	Ֆր.	23	05
Ֆիորին ժամտա	»	10	90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ. 12 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա.Ո.	47	37
» » » Գ.	»	26	50
» » » Դ.) բաց.	»	22	63
» » » Դ.) գոց.	»	22	50
Փոխառութիւն Գասապա	»	85	—
» Օսմ. 3½%	»	101	37
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	87
Այտընի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական միացեալ	»	109	25
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109	93
Հելլենական 5%	»	38	50
Մօնօբոլ Հելլենական 4%	»	43	75
Ռանթ » 4%	»	32	25
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	93	—
» նոր » 6% 1892	»	93	—
Փոխառ. Բարիզի վրայ	»	25	41¼
Դրամագեղչ	»	2	½

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	97	60
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112	50
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97	75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	29

ԲԱՐԻԶ, 12 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ֆր.	22	75
) գոց.	»	22	95
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	26	85
Օսմանլըէ	»	404	25
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108	50
Օսմ. Ռէժի	»	283	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	549	—
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	103	12
Քրէտի Լիօնէ	»	872	—
Պանք տը Բարի	»	952	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3670	—
Իտալական Ռանթ	»	92	82
Սպանիական արտաքին	»	41	57
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	27
Դրամագեղչ	»	2	—

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնք իւրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն բացարձակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած միանին 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիոյ Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Ա. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակուելուն, Յակոբ Մաղաքեան՝ տարիներէ ի վեր հաստատուած ի Նապոլի, փորձ յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանքոց առուծախի գործողութիւններ.—Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նապոլի ըլլալով, շոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կըրցած պայմանագրութեամբք, չնաւոր պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին.—Գ. Եթէ Ֆլորիօ Րուպաթթինօ շոգենաւային ընկերութեան դիմաւի եւ յայտնուի թէ Նապոլի Մաղաքեանի կ'երթան, ուրիշ գնոյն զեղչ կ'ստանան գաղթականք միայն.—Դ. Այդ ընկերութեան չդիմողք կարող են ուրիշ ... եւ է շոգենաւով մեկնիլ ի Պիրէոն, եւ հան նոյն ընկերութեան շոգենաւով գալ Նապոլի.— Ե. Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

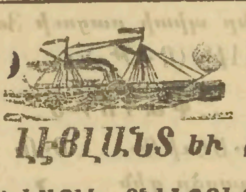

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ և Արեւելեան ծովու բանուոր շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիգդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ատմէնիան	10500	Էմիլիէն	3500
Բէագրիան	10500	Բըրմիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծորճիան	8000	Անադոլիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ասդրոնէ	2500
Ֆրըճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Թալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վալոնիան	3700	Օրօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆօաքիան	3500		

Ֆոլիէ շոգ., Նաւապետ Լիթլըր, Բոթիէն գալով դէպ ի Սեպա. 3 օրէն պիտի երթայ Լիվըրբուլ։

Արպէնե շոգ. Նաւապ. Հիլթ, այս շաբթու կ'մեկնի ուղղակի ի Լիվըրբուլ։

Ֆըլիէն շոգ. Նաւապ. Լոկըն, Լիվըրբուլէ կ'սպասուի ամսոյս 8ին։

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի ի բենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ
ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.
ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Հալլաճեան խան Գարաքէօյ, Խամալպըլին մօտ
ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։

Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ և փոխարէն աւանդ թողուած արժէթղթոց։

Ֆրանսական ու օտար պետական հրապարակներու վրայ չըջաբերութեան կ'ղնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։

Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ. կուբոններ կ'վճարէ։

Արժէթուղթեր կ'պահպանէ։

Դրամ կ'ընդունի Զէյրի հաշուով։

Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։

Վարկագրերու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։

Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։

Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։

Վաճառք կ'ընդունի թէ երբեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերողչէք ստանալով և թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Կ'ուզէ՞ք հագուստի անգլ. եւ ֆրանս. կերպասներ. — Դիմեցէք Պահճէ-Գաբու Համիտիյէ ճառատեսի թիւ 38, Օհան էֆ. Կիւմիշեանի վաճառատունն, ուր պիտի գտնէք եղանակին Նորաձեւութեան համաձայն ընտիր կերպասներ։ Փափաքողաց հրապարակի վրայ ծանօթ դերձակի մը ձեռամբ և աժան գնով կարել կ'տրուի։— Վճարման դիւրութիւն։ 70—2

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ամէն շաբթու անխափան կերպով և կանոնաւորապէս կ'հրատարակուի ճոխ պարունակութիւններով։ Հրատարակուեցաւ այս անգամ 25րդ թիւը խիստ չահեկան նիւթերով լեցուն։

Նոր կարգադրութեան մը պատճառաւ գրասենեակս փոխադրած ըլլալով, խմբագրութեանս հետ ամէն գործառնութիւնք և թղթակցութիւնք պէտք է կատարուին հետեւեալ հասցէով, ձնոր տնօրինութիւն. Գ. Բոյատ՝ Տնօրէն-Խմբագրապետ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԻ՝ Չնորհեւ Բարսեղ էֆ. Ղազարոսեանի Էսկի-Զապթիյէ թիւ 19. Պաղչէ-գափու։ 6—5

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ՑԵԽՐՈՊԱ

Բուլվար 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պոլիվար տէ Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոզա-Տամ տէ Վիքթուար փողոց թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին խնամանքուած երաշխաւորութեան պաշարատ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կ'բանի՝ 4,545,160,943 Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին հնչուն դրամով վճարուած շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897 էն 1,424,000 Ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութեան կազմեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութեան և որոց կ'վերադարձնէ Ընկերութեան բոլոր շահերը ԵԹԷ մանրակըրկիտ եք, եւ կամ տեղեկութիւն չէք, խիստ շահեկան է ձեզ համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մասնաւոր տեղեկութիւններ ուզեցէք երեք հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հաշուելին շուտ երթալով խուսափելով տոկոս ունի։ Նոյնպէս Ֆրանսական եւ ... ընկերութիւններու հետ որոշելու ժամանակամիջոցի մը մէջ, Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնդհ.-Գառանիրօղ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 էն կայս. Իրաւունքով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՏԻԵԱՆ
Ղալաթիա, Թոփհանէի վրայ (Հին Մուհուրտար թաղը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷԱՏՈՐ ԲԷՐՊԷՆ

ԷՔԻԹԱՊԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 Կրկ. ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՓԵՐԱ, ՓԱՐԻԶ

		Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՌ	227,658,000
Պահեստներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն։ Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս տարիճան մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի)։		261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը		813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի		251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին		109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՌ	425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է
յաւելուած մը 37,657,476.05 Ֆր. ի յաւելուածին պահեստին վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած-
» 151,654,140.95 » Նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱՊԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼի գիները տարիքի և տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գափու Անանիասի խան թիւ 20—21—22։

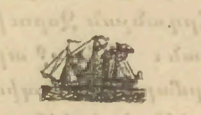

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ և Միջերկրական ծովու բանուոր շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիս	3500	Ներգիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ասպի	3000	Քարիս	2250
Անօրիս	3000	Սֆինքս	2000
Օզիրիս	3550	Կրոգոտիլ	1500
Թոթմէս	2750	Իպիս	1500

Զէյթունի շոգ.ը Սեպտ.ի դէպ 3ին Լըվըրբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34. Ճէյմս Սթ.-րդ. Լիվըրբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ., 6 ամս. 3½։ 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Խօքան։

Իդիմայ Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք
Խմբագրութեան ուղղուած Նամակ և այլ գրութիւններ ետ չեն տրուիր

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,, ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25, Բաբը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (21)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Այո՛, այս պարագան ուրիշներու ալ ուշադրութիւնը գրաւեց և կը վախնամ որ նախանձորդներ մէջը քիթ մտցնեն։

—Ի՞նչ կ'ակնկալէ արդեօք Մրայօնեան մեր բարեկամութենէն։

—Ոչինչ, գուցէ չէնք չնորհք բարեկամներ կ'ուզէ չահիլ Կ. Պոլսոյ մէջ։

—Այդչա՞փ միայն։

—Եւ գուցէ մտադիր ըլլայ առեւտրական նոր յարաբերութիւններ մշակել։

—Ես տարբեր նպատակ կ'վերագրեմ Մրայօնեանի մեզ նկատմամբ ցոյց տուած բարեկամութեան։

—Բնական է, կիները որու հետ որ բարեւ Աստուծոյ բարին ընեն, անպատճառ ամուսնական նպատակ մը կ'գտնեն անոր քով։

—Ինչո՞ւ առանց կ'ըսես, սխա՞լ է միթէ ենթադրութիւնս։

—Եթէ սխալ չէ իսկ, ճշմարիտ ըլլալու հաւանականութիւնը հարիւրին ինննուն է միայն։

—Բայց չէի՞ր տեսներ, ի՛նչ դուրգուրանքով կ'վարուէր Վարդենիին հետ։

—Աղէ՛կ փաստ, ըսաւ Գառնակերեան քահքահ խնդալով. եթէ երիտասարդներու՝ աղջկանց չայլած ամէն գուրգուրանքն, համակրութիւնը, կնամեծարութիւնն ու սէրն, ամուսնական նպատակի վերագրուէր, ապահովապէս հիմա ամուրի աղջիկ մ'իսկ պիտի չմնար, նոյնիսկ Օր. Մաւեան՝ քանի մը զաւակաց մայր պիտի ըլլար, որովհետեւ երիտասարդները քսան տարիէ ի վեր ամենէն շատ անով կ'զբաղին։

—Աղէ՛կ միտքս ձգեցիր, յարեց Տիկին Նեկտար, ինչո՞ւ կ'ըլլար կոր այդ չորցած աղջիկն այն գիշեր, եթէ անգամ մը աչքը աչքիս հանդիպի, քիչ ընելիք չունի՞մ իրեն. դադրած պառաւի ի՛նչ կ'ուզէ աղջկանամէն, երեկոյթին գիշերը քանի Մրայօնեանը Վարդենիի հետ տեսնէր, նստած տեղն ինքզինք կուտէր կոր։

—Կեցցե՜ս, Տիկին, գոչեց Գառնակերեան՝ շարունակելով ծիծաղիլ. բաւական վառ երեւակայութիւն ունիս. հիմայ մտքովդ հակառակորդ մ'ալ ստեղծեցիր, ալ իրողութիւնը կատարեալ է, բայց ես երբեք չնմանեցի Օր. Մաւեանի այդ նախանձը։

—Դուն ի՞նչու նմանե՛ս, ո՞ւր որ երթաս, մէկ երկու խոփան կ'գտնես, «ֆէթ», «էթրէ», «Բիֆրէկ», «մանիֆաթուրա», «տամլա», ուրիշ խօսք չկայ։

—Ի՞նչ ընենք, մեր փորը նքրայցնողներն անոնք են։

—Ես ալ գիտեմ որ այնպէս է, բայց ան ալ իր տեղն ու ժամանակն ունի. շիտակն ամէն օր ալ չի քաշուիր։ Մրայօնեան ալ քաղաքավարութեան դէմ չվնզանչելու համար ստիպուեցաւ ձեզի համակերպիլ այն գիշեր։

—Հոգդ մըներ դուն, անիկայ մեզմէ աւելի սիրահար է առեւտուրի, իրաւ՝ երեկոյթին գիշերը քիչ մը չափէն աւելի տեղ տուինք առեւտրական խօսակցութիւններու, բայց ան ալ բոլորովին աննպատակ չէր։

—Ամենեւին նպատակ չկար, մտութիւն մ'է ասիկա ձեզի համար պարզապէս։

—Անանկ կ'կարծես դուն, ըսաւ Գառնակերեան, մարդս ամէն բան ընելու է, բայց չահէն մոռնալու չէ. ան գիշերուան քու պարապ խօսքերը կարծածդ, առեւտրական քննութիւն մ'էր, և առաջին մրցանակը քու ամուսինդ չահեցաւ կարծեմ։

—Աչքերնիս լո՛յս ուրեմն, գոչեց Նեկտար ծաղրելով։

—Աչքերնիս լոյս, հապա՛, հիմա Մրայօնեան գիտէ թէ Պոլսոյ մէջ ալ վաճառական մը կայ։

—Եւ միեւնոյն ատեն գիտէ նաեւ որ Պոլսոյ երեկոյթներուն մէջ, առանց գլխու ցաւի ժամանակ անցընել անկարելի է։

—Ասոնց ամենքն Օր. Մաւեանի ընթացքին ուշադրութիւն չընելու համա՞ր են, Տիկին, ըսաւ Գառնակերեան քրքիջով մը. կ'հաւատա՞ք որ այդ աղջիկը դեռ ես ամուսնանալու տարիք ունեցողներուն կարգը դասէ ինքզինքն և ուրիշներուն վրայ նախանձի։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, անոնց պարագլուխն է իր խելքով, և այն գիշեր չըրածը չմնաց. կատաղութենէն այնքան չլմրած էր որ, չէր իսկ խորհիր թէ Վարդենիի նկատմամբ ըրած չարախօսութիւնները մինչեւ իմ ականջս կը հասնէին։ Շիտակն ի՞նչ մեղքս պահեմ, սատանան շատ բաներ անցուց մտքէս, բայց նկատելով որ այնչափ բազմութեան մէջ, մանաւանդ Մրայօնեանի նման երիտասարդի մ'առջեւ, անարժէք աղջկան մը հետ վիճիլ ամբողջ երեկոյթը խանգարել պիտի ըլլայ, սեր ներս ճերմակը դուրս, լռեցի։

Գառնակերեան ամուսնոյն պատմութենէն զգածուելով.

—Շիտակն ես ամենեւին ուշադրութիւն չէի ըրած, ըսաւ. սակայն ի՛նչ բան գրգռեց անոր նախանձը։

—Մրայօնեան չափէն աւելի համակրութիւն ցոյց տուաւ Վարդենիի, որ ամբողջ կիներուն ուշադրութենէն չվրիպեցաւ։

—Ի՞րաւ կ'ըսես, հարցուց Գառնակերեան ներքին գոհունակութեամբ մը։

—Եւ այս իսկ պատճառով գրգռուեցաւ դադրած աղջիկը, բայց ի՛նչ ի՛նչ. ուրիշ աղջիկներ չկայի՞ն երեկոյթին մէջ։

—Ըսել է, այս երեկոյթներէն դատելով, ամուսնական նպատակ մը կը գտնես Մրայօնեանի ընթացքին մէջ։

—Սոյնը չեմ գիտեր, բայց եթէ իրօք ամուսնանալ մտադիր է, ինչպէս որ կ'հաւատան, կ'յուսամ որ նախապատուութիւն տայ Վարդենիին։

Գառնակերեան լուցկի մը բանկցուց և սիկառը վառելով, մտախոհ մարդու մը նման, սկսաւ մեծ մեծ քայլեր առնել սենեկին մէջ. ինքն ալ չհաւատալ կեղծելով հանդերձ, երեկոյթին մէջ իսկ, փոքրիկ հաւանականութիւն մը գտած էր այս ամուսնութեան ատթիւ, բայց յուսախաբութենէ մը կ'վախնար և երեւակայական ենթադրութիւններով չէր ուզեր քաջալերել ամուսինն, ուստի կրկին խօսք առնելով։

—Հապա եթէ լոկ քաղաքավարական ձեւեր ըլլան Մրայօնեանի «օֆէլ-ճանները», այն ատեն յուսախաբութիւնն ի՛նչ տխրալի բան կ'ըլլայ, գիտե՞ս, հարցուց ամուսնոյն։

—Ես ալ ատկէց կ'վախնամ, յարեց Նեկտար։

—Հիմակուան երիտասարդները գիտե՞ս, ի՛նչ հանած վարած բաներ են. ո՛ւր որ երթան, ո՛ր աղջկան հետ որ խօսին, անոր գերին են. այն աստիճան կ'խոնարհին, այնպիսի ձեւեր կ'առնեն և գնանկ մեղրածորան լեզու մը կ'թափեն անոնց առջեւ որ, անկարելի է աղջիկ ըլլալ և չխաբուիլ. բայց աւա՜ղ դերասանական ձեւեր են անոնք և ոչ ճշմարիտ սիրոյ զգացումներ։

—Աղջիկնե՞րն ի՛նչ են, ըսաւ Նեկտար, անոնք երիտասարդներէն հարիւր անգամ աւելի կեղծաւոր, որու հետ որ տեսնուին, կոտրատուիլէ, պոչ խաղցնելէ ուրիշ բան չեն գիտեր։ Ո՞վ սա Աշխէն է, ի՛նչ սատանի ճագ է, ան գիշեր բոլորովին աչքէս ելաւ, ան ի՛նչ էր այս աղջկան ընթացքը, ամօթ ըսած բանը չկայ երեսը, ան ձգեր, անոր կ'վազէր, անկէ ալ միւսին. վա՜յ խելքին, մոքովն ալ Տիգրանը պիտի առնէ. Աստուած չընէ, ես խենթ չեմ որ ձեռքովս տղուս տունը գլխուն այրեմ. գետինն անցնի ինքն ալ հայրութիւնն ալ։

Գառնակերեան զարմացած՝

—Ի՞նչ կ'ըսես, հարցուց. Աշխէնը Տիգրանի՞ն պիտի առնէիր, չիմնալը ըսելիք չկայ, աղջիկ կ'նշանես չեմ գիտեր, տղայ կ'կարդես տեղեկութիւն չունիմ. ի՞նչ է իմ պաշտօնս այս տան մէջ։

—Ո՞ւր է առնող ծախող դուն ալ ամէն խօսքին տակէն բան մը կը հանես։

—Հապա Աշխէնը Տիգրանին պիտի առնէի կ'ըսես, չատ անհաւանական ալ չէ. քանի որ Վարդենին Վահրամին հետ ամուսնացնելէ յոյսդ կտրեցիր, գոնէ Աշխէնն առ որ, մեր սերունդն ալ մակարդուի Սրբէթեանններու չլբոտութենէն. այսօր վճռական կերպով կ'ըսեմ որ, ես չեմ կրնար ղաւակներս դժբախտ ընել, Սրբէթեաններէ ոչ աղջիկ կառնեմ, ոչ ալ անոնց աղջիկ կ'տամ. գետինն անցնի անոնց հարստութիւնը, Աստուծոյ մեզի տուածը բաւական է։

—Ի՞նչ կայ այդչափ յուզուելու,

—Չէ՛, ես գիտեմ որ երկար ժամանակէ ի վեր ծրագիրներ ունիս Սրբէթեաններու նկատմամբ, բայց հաւատա որ, եթէ հիմնապէս միտքդ չփոխես, պիտի ստիպուիմ յարաբերութիւնները բոլորովին դադրեցնել այդ չլմրածներուն հետ։ Շար.